

**Program hospodárskeho rozvoja
a sociálneho rozvoja obce Kojšov
na roky 2023-2030**

2023

Názov dokumentu: Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Kojšov na roky 2023-2030

Územné vymedzenie: Obec Kojšov

Spracovateľ: Mgr. Pavol Stano

Dátum schválenia obecným zastupiteľstvom:

Verzia: 1.0

Dokument bol spracovaný v rámci realizácie projektu Podpora regionálneho rozvoja v najmenej rozvinutom okrese Gelnica (kód projektu v ITMS2014+: NFP314011APG4).

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Európska únia
Európsky sociálny fond

Obsah

1.	Úvod	4
2.	Analytická časť.....	5
2.1.	Analýza vnútorného prostredia.....	5
2.2.	Vonkajšie prostredie a spoločenské trendy	23
2.3.	SWOT analýza	23
3.	Strategicko-programová časť	26
3.1.	Vízia obce Kojšov do r. 2030.....	26
3.2.	Ciele a priority rozvoja.....	26
3.3.	Merateľné indikátory dosahovania cieľov.....	29
4.	Realizačno-finančná časť	31
4.1.	Zásobník projektov	31
4.2.	Akčný plán	31
4.3.	Monitorovanie a vyhodnocovanie PHRSR.....	31
4.4.	Spôsob aktualizácie PHRSR.....	32
	Použité informačné zdroje	33

1. Úvod

Obec je v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja subjektom, ktorý je povinný participovať na rozvoji sociálnych, hospodárskych, kultúrnych a environmentálnych procesov a vzťahov, ktoré v nej prebiehajú a ktoré prispievajú k zvyšovaniu jej konkurencieschopnosti, trvalému hospodárskemu rozvoju, sociálnemu rozvoju a územnému rozvoju i k vyrovnávaniu hospodárskych rozdielov a sociálnych rozdielov medzi regiónmi.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (ďalej aj ako „PHRSR“) obce je strednodobým rozvojovým dokumentom v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja a je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnej stratégii regionálneho rozvoja, pričom zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe rozvoja Košického samosprávneho kraja a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie Kojšov.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Kojšov na roky 2023 – 2030 je pre obec spolu s územným plánom základným rozvojovým dokumentom, ktorý reflektuje súčasnú hospodársko-sociálnu a environmentálnu situáciu v obci, doterajšie trendy vývoja miestnej spoločnosti, očakávaný (prognózovaný) vývoj ako aj názory obyvateľov a volených a výkonných reprezentantov obce Kojšov.

PHRSR obce Kojšov má byť živý dokument, ktorý reflektuje postupný vývoj v obci a na základe poznatkov z praxe a aktuálnych výziev či potrieb je vhodné ho priebežne vyhodnocovať a v prípade potreby aj aktualizovať.

Cieľom PHRSR nie je byť všeobjímajúcim dokumentom s vyčerpávajúcou analýzou všetkých parametrov stavu obce a návrhom všetkých možných investičných aktivít v obci vrátane bežnej údržby a starostlivosti o verejné priestranstvá. Zámerom PHRSR je na základe vybraných analytických dát poukázať na najvýznamnejšie výzvy, potreby a príležitosti rozvoja obce a stanoviť hlavné priority a ciele systémového rozvoja obce v strednodobom horizonte. Z dôvodu limitovaných finančných, ale i personálnych kapacít samosprávy nie je efektívne ani realistické stanovenie priveľkého počtu priorít a cieľov, ale potrebné je zamerať sa na najvýznamnejšie potreby a príležitosti obce na základe inteligentnej (smart) špecializácie obce.

PHRSR obce Kojšov na r. 2023-2030 sa skladá z troch hlavných častí:

- analytická časť.
- strategicko-programová časť.
- realizačno-finančná časť.

2. ANALYTICKÁ ČASŤ

Analytická časť PHRSR obce Kojšov 2023 – 2030 obsahuje analýzu vnútorného a vonkajšieho prostredia rozčlenenú do jednotlivých oblastí, analýzu silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj daného územia ako aj identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia a analýzu vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj situácie v území.

2.1. Analýza vnútorného prostredia

2.1.1. História obce

Prvá písomná zmienka o obci Kojšov pochádza z roku 1368. Názov obce je najpravdepodobnejšie odvodený od osobného mena lokátora obce Koyša, ktoré vzniklo zo skrátenej domáckej podoby slovanského mena Kojslav.

Obec je situovaná v dolnej časti údolia Kojšovského potoka, ktorý tvorí prirodzenú os obce. Kataster obce sa nachádza v geomorfologickom celku Volovské vrchy. Podhorský charakter prírodného prostredia sa v minulosti odrážal aj v dominantnej pracovnej náplni miestneho obyvateľstva, medzi ktoré patrili najmä chov oviec, drevorubačstvo a tesárstvo, a neskôr aj baníctvo. Ženy sa venovali taktiež tkaniu plátna, kobercov a súkna. Zručné ruky žien potvrdzujú uchované krásne výšivky na tradičných kojšovských krojoch, ktoré si zachovali dodnes svoju autenticitu a ktorými sa v súčasnosti pýšia členovia miestnej folklórnej skupiny.

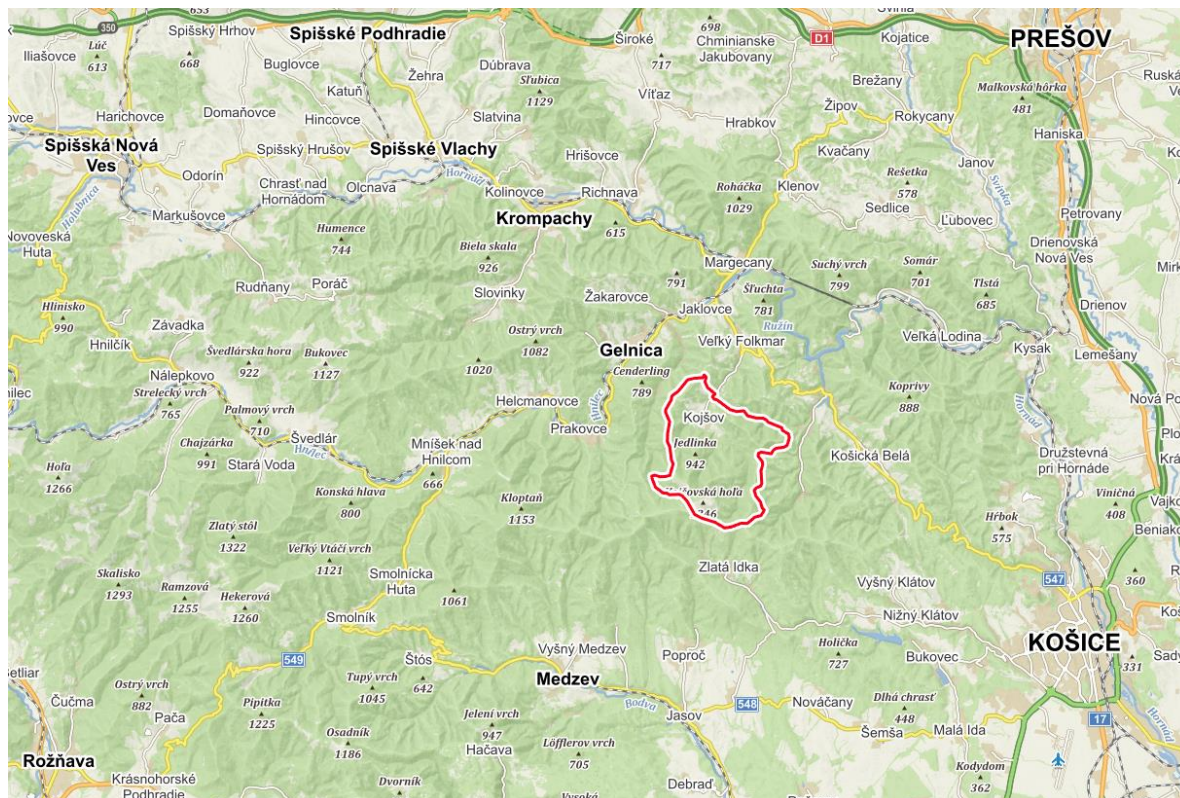
2.1.2. Geografická poloha

Záujmové územie predstavuje katastrálne územie obce Kojšov. Obec Kojšov leží medzi geografickými súradnicami 48° 49' 54" severnej šírky a 20° 59' 36" východnej dĺžky, v nadmorskej výške 425 – 614 m n. m. Rozkladá sa v dolnej časti údolia Kojšovského potoka, ktorý tvorí prirodzenú os obce. Kataster obce sa nachádza v geomorfologickom celku Volovské vrchy.

Z hľadiska územnosprávneho členenia patrí obec na úrovni NUTS IV do okresu Gelnica a na úrovni NUTS III do Košického samosprávneho kraja. Na západe susedí s mestom Gelnica, na severe až severovýchode s obcou Veľký Folkmár a juhovýchodnú až južnú hranicu obce tvorí hranica gelnického okresu totožná s hranicou okresu Košice-okolie.

Obec Kojšov sa rozkladá na ploche 31,8 km² a s počtom obyvateľov 689 (ŠÚ SR, 31.12. 2021) sa z hľadiska veľkostného členenia zaraďuje k malým obciam.

Obrázok 1: Poloha obce

Zdroj: Mapy.cz

2.1.3. Prírodná a environmentálna charakteristika

Geologické a geomorfologické podmienky

Územie obce je z hľadiska geologickej stavby súčasťou gemerika - gemerických paleozoických sekvencií, v rámci centrálnych Karpát. Tvoria ho horniny gelnickej a rakoveckej sekvencie – t.j. fylity, lydity, pieskovce, kvarcy, porfyroidy a kryštalické vápence, fylito-diabázové súvrstvie s prevahou fylitov a s podielom bazaltov a tufov. Výnimočným je ostrov mezozoických vápencov a dolomitov Folkmarskej a Murovanej skaly, zasahujúci do predmetného územia.

Podstatná časť zastavaného územia leží na ľavom brehu Kojšovského potoka. Toto údolie je charakteristické profilom širokého U až zarezaného V, so slabo vyvinutými riečnymi terasami. Okolie údolia lemuje submontánna až montánna lesno-lúčno-oráčinová krajina. Lúčne priestory sa nachádzajú v bezprostrednom okolí obce, v menšej miere i pozdĺž vodných tokov a kompaktnej ploche lesov.

Predmetné územie je tvorené silne členitou až veľmi silne členitou nižšou hornatinou s vrchovinovým, hornatinovým až strednovysočinovým podhľadným reliéfom. Severná časť údolia Kojšovského potoka je tvorená dolinou s nivou, jeho prítoky zasa tvoria hlboké V doliny bez nivy alebo iba so slabo vyvinutou nivou.

Lokalita Murovanej skaly predstavuje osobitný typ reliéfu, tvoreného monoklinálnym hrebeňom s početnými vežovitými útvarmi a dobre vyvinutou skalnou bránou.

Klimatické podmienky

Na základe klimatických oblastí Slovenska, leží katastrálne územie obce Kojšov v mierne chladnom okrsku - C1 chladnej oblasti (C), v ktorej sa priemerná júlová teplota pohybuje od 12° do 16°C a je charakteristická veľmi vlhkým rázom. Priemerné mesačné teploty sa pohybujú v rozmedzí -2 až -3 °C (december, marec) a -4 až -6 °C (január, február). Z hľadiska poľnohospodárskeho využitia sa vhodné polohy využívajú najmä ako lúky a pasienky, poprípade ostáva les, nakoľko teplota v oblasti nepostačuje na dozretie poľnohospodárskych plodín.

Svojím okrajom do územia obce zasahuje i okrsk B8 - mierne teplý, vlhký s chladnou až studenou zimou, dolinový, v rámci vlhkej podoblasti s indexom zavlaženia 60 až 120, patriacej do mierne teplej oblasti. Tá je charakteristická počtom chladných dní pod 50 a pestovaním predovšetkým menej náročných plodín (napr. raž, jačmeň, ovos, zemiaky).

Na vrchole Kojšovskej hole v tesnom susedstve kóty označujúcej vrchol, bola roku 1988 vybudovaná meteorologická stanica. Jedná sa o meteorologickú radarovú stanicu Slovenského hydrometeorologického ústavu.

Zmena klímy

Dopady zmeny klímy sa v Kojšove budú prejavovať ako vlny horúčav, dlhodobé obdobia sucha, veterné smršte a privalové zrážky (dažďové alebo snehové). Prejavy zmeny klímy majú negatívne dôsledky v nasledovných kľúčových oblastiach: zdravie obyvateľstva, kvalita obytného/pracovného prostredia a stav technickej infraštruktúry. Viaceré potrebné adaptačné opatrenia v krajine (extraviláne) si bude vyžadovať súčinnosť subjektov hospodáriacich na poľnohospodárskych a lesných pozemkoch (napr. družstva, urbariátu a pod.).

Hydrologické pomery

hľadiska hydrologických pomerov sú povrchové vody odvodňované Kojšovským potokom, Perlovým potokom a potokom Zlatník spolu s ich prítokmi. Tie sú súčasťou povodia Hornádu, ktorý je charakteristický svojim snehovo-dažďovým režimom odtoku, t.z. že svoje maximum dosahuje v apríli a minimum vo februári. Podľa režimu odtoku sa teda územie zaraďuje do oblasti stredohorskej.

Kojšovský potok pramení pod Kojšovskou hoľou. Priberá v strede obce z ľavej strany Jedlinský potok, pritekajúci z doliny Jedlinky s veľkým spádom. Z jeho prameňov je obec zásobovaná pitnou vodou. Koryto Kojšovského potoka je prirodzene vymyté s rôznou šírkou a hĺbkou. Jeho priemerný spád sa pohybuje okolo 2,5 %, čím sa potok stáva bystrinným a počas celého roka má stály prietok. Ide o hlavný recipient všetkých vôd z celého územia.

Z dôvodu geologickej stavby prostredia tvoreného najmä málo priepustnými horninami, nie sú v území vhodné podmienky pre sústredenie väčšieho množstva podzemných vôd.

Pôdne pomery

Pôdny kryt vo Volovských vrchoch, ako aj predmetnej oblasti zastupujú tri pôdne jednotky: kambizeme a podzoly na silikátových horninách, rendziny na karbonátových horninách. V Slovenskom Rudohorí sú to významné plochy kambizemných podzolov, avšak v obci prevládajú kambizeme modálne kyslé. Ďalej sa pôdy zaraďujú do skupiny pôd melanických, hnedých, podzolových a nivných. Pôdotvornými substrátmi sú fluvialno-aluviálne, deluviálne a deluviálnoproluviálne sedimenty, metamorfované a sedimentárne horniny.

Z hľadiska bonity patria pôdy v obci k pôdam s nízkou bonitou, z hľadiska produkčného potenciálu k pôdam nepoľnohospodárskym a pôdam s nízkym produkčným potenciálom. Pôdy v obci sa ďalej zaraďujú podľa priepustnosti a retenčnej schopnosti pôd k pôdam so strednou retenčnou schopnosťou a priepustnosťou, ktoré sú charakteristické vlhkým vlhkostným režimom pôd. Z hľadiska pôdnej reakcie ide o silno až extrémne kyslé pôdy. Podľa zrnitosti pôdy je to pôda piesčitohlinitá a hlinito-piesčitá, stredne kamenitá (20 – 50 %).

Celková výmera územia obce je 3 180,5 ha. Z toho 2 781 ha tvoria lesné pozemky, 342,1 ha poľnohospodárska pôda (orná pôda predstavuje len 5,9 ha, 330,8 ha zaberajú trvalé trávne porasty a záhrady 5,4 ha).

Z uvedených charakteristík vyplýva celkovo nízky potenciál pôd pre rozsiahlejšie poľnohospodárske využitie. Vyšší potenciál využitia je v lesnom hospodárstve.

Fauna a flóra

Potenciálna prirodzená vegetácia je vegetácia, ktorá by sa za daných klimatických, pôdných a hydrologických pomerov vyvinula na určitom mieste, keby vplyv ľudskej činnosti ihneď prestal pôsobiť. Jej poznanie je dôležité najmä z hľadiska rekonštrukcie, obnovy a ďalšieho prirodzeného vývoja vegetácie s cieľom jej priblíženia resp. úplného prinavrátenia do prirodzeného stavu, aby sa zabezpečila ekologická stabilita územia. Potenciálnu prirodzenú vegetáciu na riešenom území predstavujú bukové lesy v horských polohách, podhorské bukové lesy, jedľové a jedľovo-smrekové lesy, smrekové lesy čučoriedkové.

Vplyvom človeka a jeho hospodárenia sa pôvodná vegetačná pokrývka zmenila. Na určitej ploche pôvodných lesov tak vznikli náhradné spoločenstvá a v malej miere oráčiny. V období socializmu a po kolektivizácii bola zase značná časť vegetačnej pokrývky premenená na druhotné lúky a pasienky s umelou druhovou skladbou, ktorú ovplyvnil najmä ekonomický aspekt. Okolie Kojšova však tento proces nepoznačil do takej miery, ako Hornádsku kotlinu, a došlo k zachovaniu krajiny s dostatočným zastúpením významných krajinných prvkov s pomerne pestrou skladbou spoločenstiev, z ktorého vyplynul i výskyt vzácnejších druhov rastlín.

V súčasnosti pod vplyvom absencie tradičného obhospodarovania rozsiahlych plôch lúk a pasienkov, dochádza k ich zarastaniu úspešnými štádiami lesa. Zalesnené časti katastra tvorili prevažne bučiny s prímiesou jedle, v ktorých bol smrek zastúpený len ojediniele, avšak vo väčšom množstve vo vyšších polohách. Rozvojom baníctva a zvýšenou spotrebou dreveného uhlia došlo k prebierke tvrdých drevín a menejcenná jedľa bola ponechaná na zmladzovanie bez konkurencie, čo malo za následok vznik dnes už rozsiahlych plôch jedlín.

Environmentálne najhodnotnejšie spoločenstvá v lesoch sa zachovali na skalách, prameniskách a aluviálnych mokradiach, pričom špecifickými sú lesné lúky v okrajoch lesov so vzácnymi druhmi rastlín. Negatívne na tento fenomén pôsobí umelé zalesňovanie nepôvodnými drevinami – smrek, smrekovec, borovica takým spôsobom, že tie tvoria hlavnú zložku budúcich porastov. Daný trend je evidentný pri obnove ťažby lesných porastov na celom území.

Z hľadiska zoogeografického členenia patrí územie Kojšova do obvodu horskej fauny listnatých lesov. Geograficky je západokarpatská subprovincia listnatých lesov územím značne heterogénnym a ide o územie druhovo veľmi bohaté. Podľa ekologických vlastností rozlišujeme dve zložky. K prvej patria druhy, ktoré majú jadro rozšírenia síce v zóne listnatých lesov, ale zasahujú ďaleko na sever do zóny tajgy a pod. Tieto druhy nie sú pevne viazané na stanovištia listnatých lesov. V predmetnom území ide

o líšku obyčajnú, z vtákov o sojku obyčajnú, z plazov je to zmija obyčajná ako aj o veľký počet druhov hmyzu. Počet druhov v tejto zložke je značný avšak početnejšia je zložka viazaná priamo na stanovištia listnatých lesov, ktoré sú svojou existenciou s ním úzko späté. Zaraďujeme tu cicavce ako netopiere, mačka divá, jeleň obyčajný stredoeurópsky, sviňa divá, rys ostrovid, srnec hôrny, kuna hôrna, jazvec obyčajný, množstvo hmyzožravcov a hlodavcov – plchy, myši, hraboše. Vo výške nad 750 m n. m. nachádzame i špeciálne horské druhy, skalné steny, bralá a útesy sú nepravidelným miestom hniezdienia orla skalného, sokola myšiara, či sokola sťahovavého. Horský charakter fauny sa najväčšími prejavuje v najvyššej časti územia, a to najmä na druhoch hmyzu.

Ochrana prírody

NATURA 2000 je medzinárodnou sústavou chránených území členských štátov EÚ, ktorá si kladie za cieľ zachovať prírodné dedičstvo významné pre celú Európu, zabezpečiť jeho ochranu a podporiť tie aktivity v chránených územiach, ktoré sú v súlade so záujmami ochrany prírody. V rámci nej územie katastra obce leží v Chránenom vtáčom území SKCHVU036 Volovské vrchy. Cieľom je zabezpečenie priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov bociana čierneho, ďatľa bieločrptého, ďatľa čierneho, ďatľa prostredného, ďatľa trojprstého, hrdličky poľnej, jariabka hôrneho, krutihlava hnedého, kuvika kapcavého, kuvika vrabčieho, muchárika bieločrptého, muchárika červenohrdlého, muchára sivého, orla krikľavého, orla skalného, penice jarabej, prepelice poľnej, rybárika riečného, sovy dlhochvostej, strakoša červenochrptého, tetra hlucháňa, tetra hoľniaka, včelára lesného, výra skalného a žlny sivej a zabezpečenia podmienok ich prežitia a rozmnožovania. Jedná sa o výmerou najväčšie navrhované chránené vtáčie územie Slovenska, ktoré je tvorené biotopmi ihličnatých, listnatých a zmiešaných lesov. V južnej časti katastra obce pri Kojšovskej holi sa nachádza územie európskeho významu Abod' (SKUEV0925) a v nesnom susedstve obce sa nachádza aj územie európskeho významu Folkmarská skala (SKUEV0351)

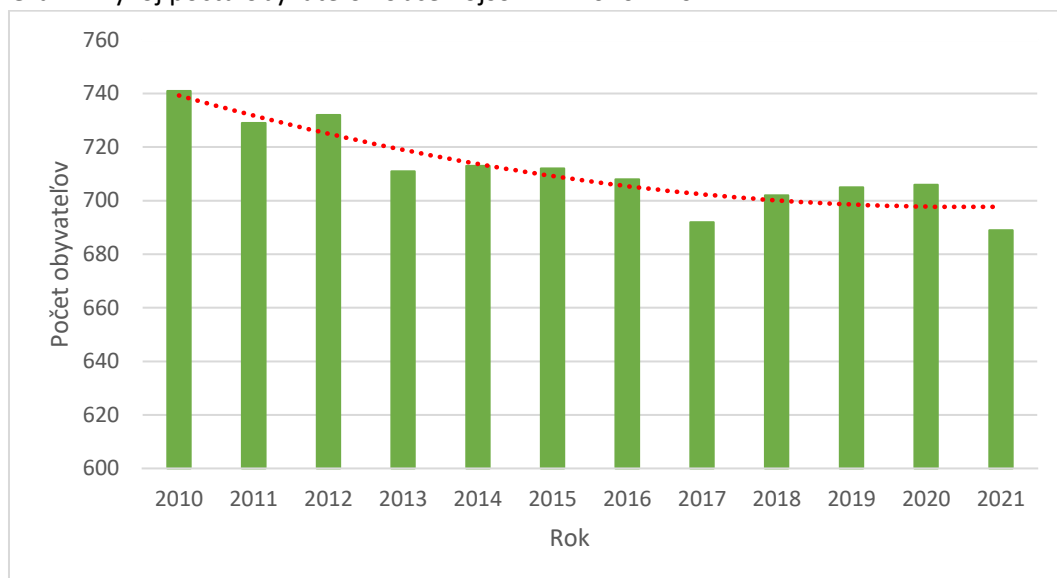
V zmysle Regionálneho územného systému ekologickej stability okresu Gelnica z r. 2019 sa na území Kojšova nachádza biocentrum nadregionálneho významu NRBc3 Kloptaň – Kojšovská hoľa, biokoridor nadregionálneho významu NRBk1 Volovské vrchy, biocentrum regionálneho významu RBc2 Folkmarská skala – Murovaná skala, biokoridor regionálneho významu RBk3 Kojšovská hoľa – Hnilecké vrchy.

Súčasťou systému ochrany prírody sú aj chránené stromy Kojšovské lipy. Ide o 4 exempláre lipy malolistej a lipy veľkolistej v areáli školy v prírode na pravom brehu potoka. Tieto stromy majú výšku vyše 20 metrov s odhadovaným vekom približne 200 rokov. Stromy sú chránené z dôvodu ich historickej a estetickej hodnoty.

2.1.4. Demografická charakteristika obce

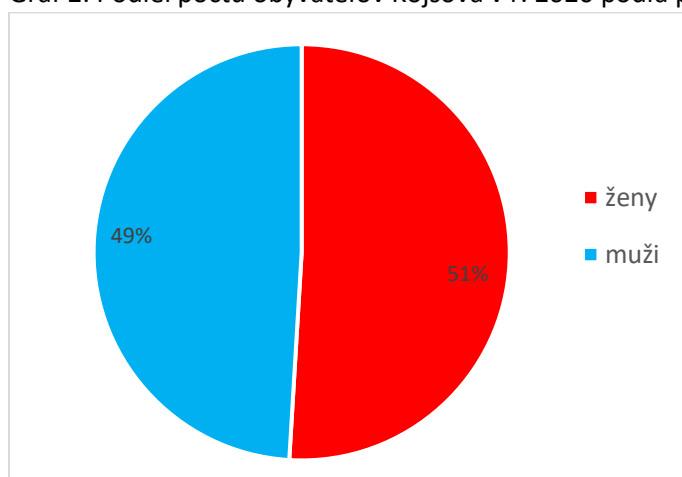
V obci Kojšov malo v r. 2021 prihlásený trvalý pobyt 689 ľudí, z toho 51 % tvorili ženy a 49 % muži. Počet obyvateľov sa dlhodobo zmenšuje, v r. 1980 – 978 obyvateľov, r. 1991 – 812 obyvateľov, r. 2001 – 751 obyvateľov. Avšak od r. 2013 sa vývoj počtu obce mierne stabilizoval a medziročne vykazuje len mierne poklesy či dokonca nárasty.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Kojšov v r. 2010 – 2021.

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

Graf 2: Podiel počtu obyvateľov Kojšova v r. 2020 podľa pohlavia

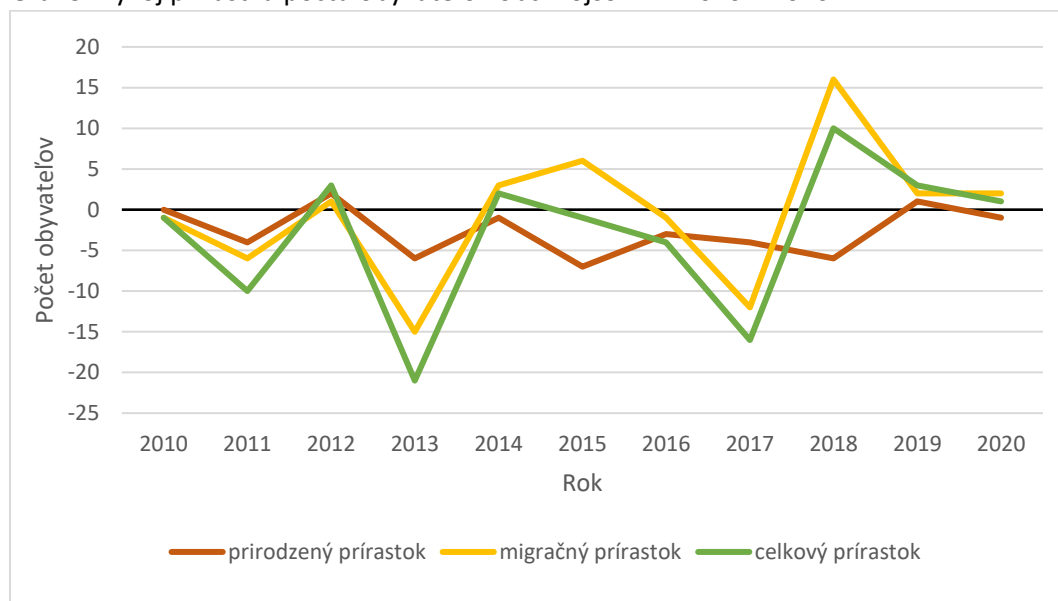

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

Ako je vidno na Grafe 3, na celkový prírastok obyvateľ Kojšova v jednotlivých rokoch mal vplyv najmä migračný prírastok, ktorý síce vykazuje značnú medzioročnú variabilitu, avšak predstavuje faktor celkovej stabilizácie počtu obyvateľov obce, nakoľko trendom je mierny prirodzený úbytok počtu obyvateľov (viac obyvateľom zomrie ako sa narodí v obci).

Z pohľadu potreby zabezpečenia sociálnych služieb je okrem trendu vývoja počtu obyvateľov dôležité rozdelenie počtu obyvateľov na jednotlivé vekové skupiny. Medzi najohrozenejšie skupiny obyvateľov, ktoré bývajú odkázané na sociálne služby, patria najmä seniori, neúplné rodiny, nezaopatrené deti a zdravotne znevýhodnení obyvatelia.

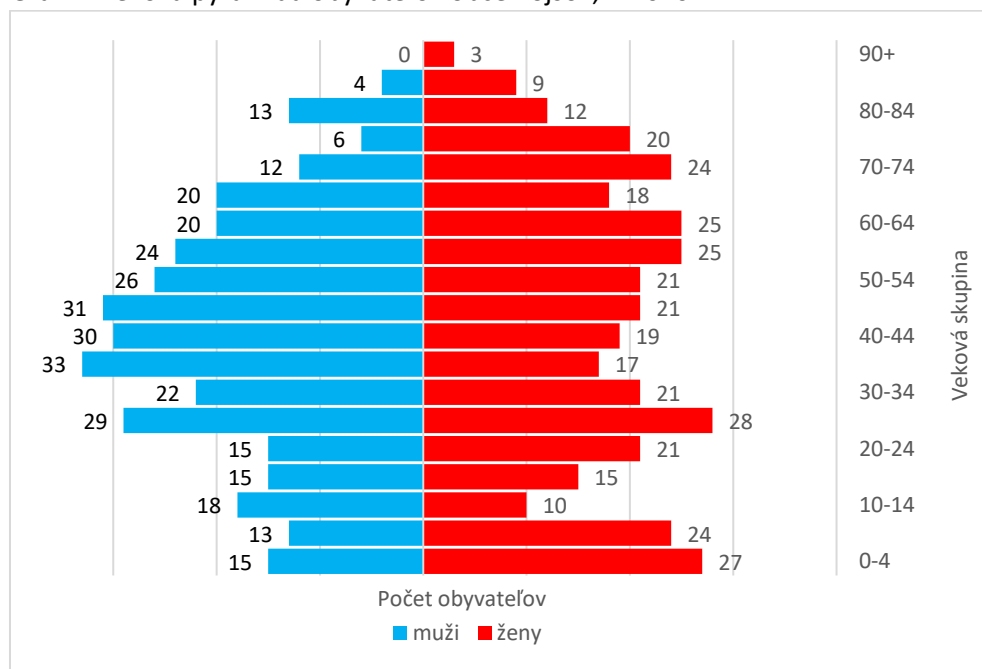
Graf 3: Vývoj prírastku počtu obyvateľov obci Kojšov v r. 2010 – 2020

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

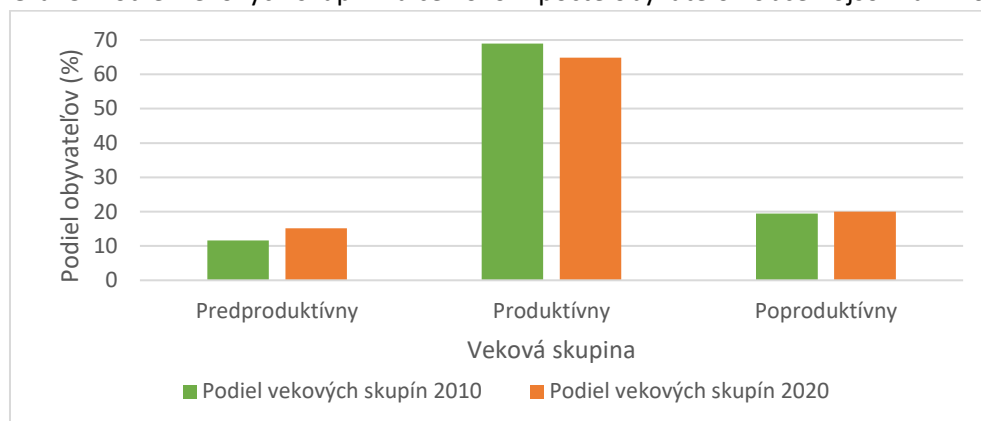
Seniori (65+) v súčasnosti tvoria približne 20 % obyvateľov (viď Graf 5), čo je mierne nad priemer celého Slovenska (17 %). Ich podiel na obyvateľoch obce však mierne stúpa (v r. 2010 cca 19,4 %), pričom sa predpokladá postupný nárast podielu tejto vekovej skupiny. Za posledných 10 rokov mierne narástla aj skupina predproduktívneho obyvateľstva (0-14 r.) o cca 3,5 percentuálneho bodu. Na rozdiel od poproduktívnej populácie sa však očakáva stabilizácie podielu mladých na celkovom počte obyvateľov.

Graf 4: Veková pyramída obyvateľov obce Kojšov, r. 2020

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

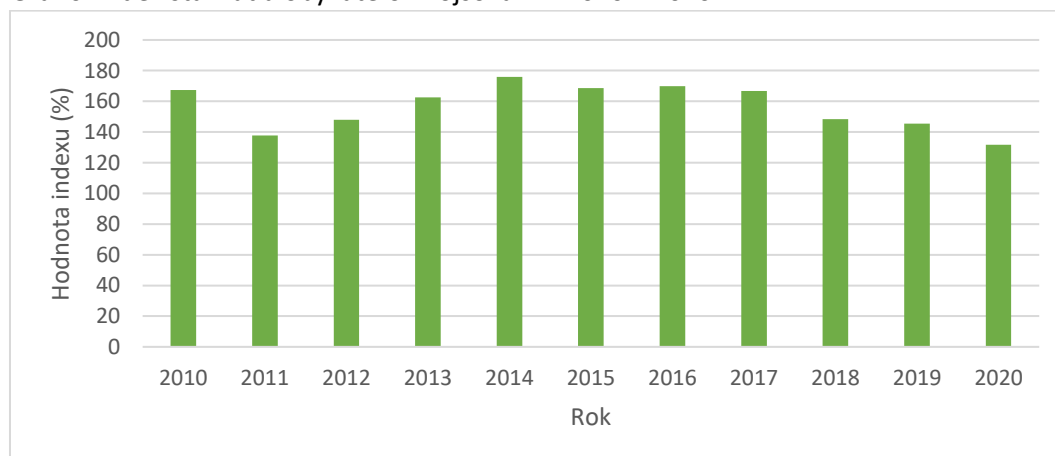
Graf 5: Podiel vekových skupín na celkovom počte obyvateľov obce Kojšov za r. 2010 a 2020

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

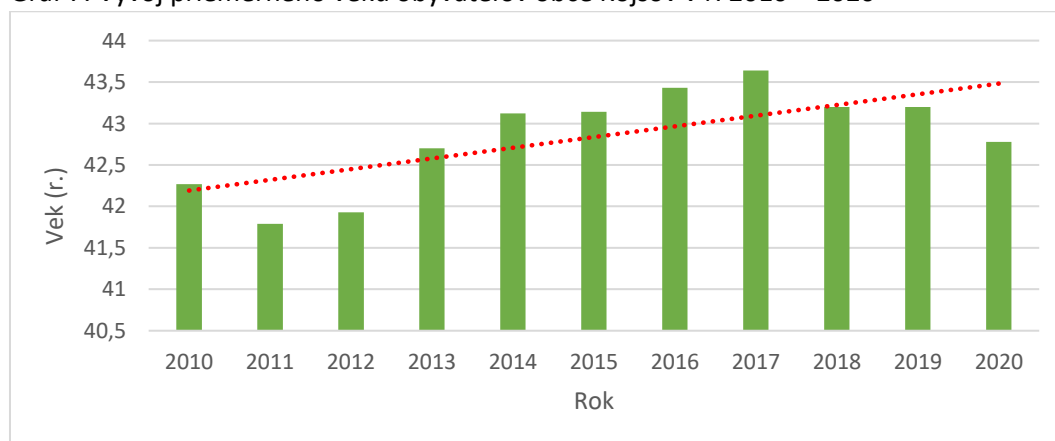
Na trend postupného starnutia obyvateľstva Kojšova poukazuje aj index starnutia obyvateľov (Graf 6), ktorý vyjadruje počet obyvateľov vo veku 65+ rokov pripadajúcich na 100 osôb vo veku 0-14 rokov. Na pomery Slovenska je populácia značne starnúca s hodnotou indexu starnutia na úrovni 132 % (priemer za SR v r. 2020 bol 107 %). Postupné starnutie obyvateľstva sa prejavuje aj v postupnom náraste priemerného veku obyvateľov obce, ktorý s určitým kolísaním za desať rokov stúpol 0,5 roka na 42,8 rokov v r. 2020 (Graf 7).

Graf 6: Index starnutia obyvateľov Kojšova v r. 2010 – 2020

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

Graf 7: Vývoj priemerného veku obyvateľov obce Kojšov v r. 2010 – 2020

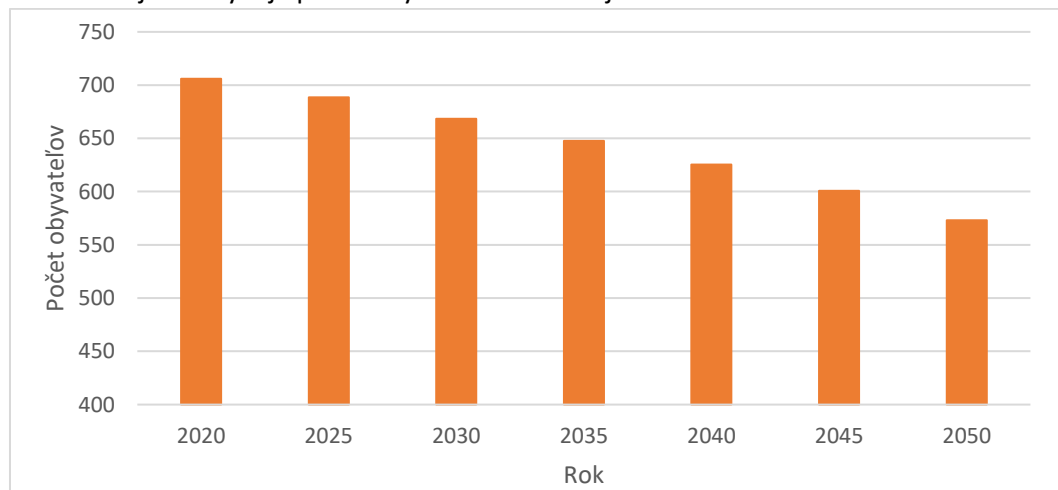

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

Pre strednodobé a dlhodobé plánovanie rozvoja obce a potreby sociálnych služieb pre obyvateľov obce je nevyhnutné poznať pravdepodobný vývoj počtu a zloženia obyvateľstva v nasledujúcich rokoch. Pre lepšie porozumenie aktuálne prebiehajúcich demografických trendov, bola spracovaná projekcia vývoja počtu obyvateľov a ich vekového rozloženia výhľadovo pre roky 2030 a 2050. Pri spracovaní projekcie sa vychádzalo z aktuálnych celospoločenských trendov na Slovensku so zanedbaním migrácie obyvateľstva (z/do obce). Keďže aj tieto celospoločenské trendy sa v priebehu času menia, nemožno spracovanú projekciu interpretovať ako predpokladaný vývoj obyvateľstva na vybrané obdobie vo všeobecnosti, ale len v intenciách súčasne platných demografických trendov. Teda, aký by bol vývoj obyvateľstva pri zachovaní súčasných trendov.

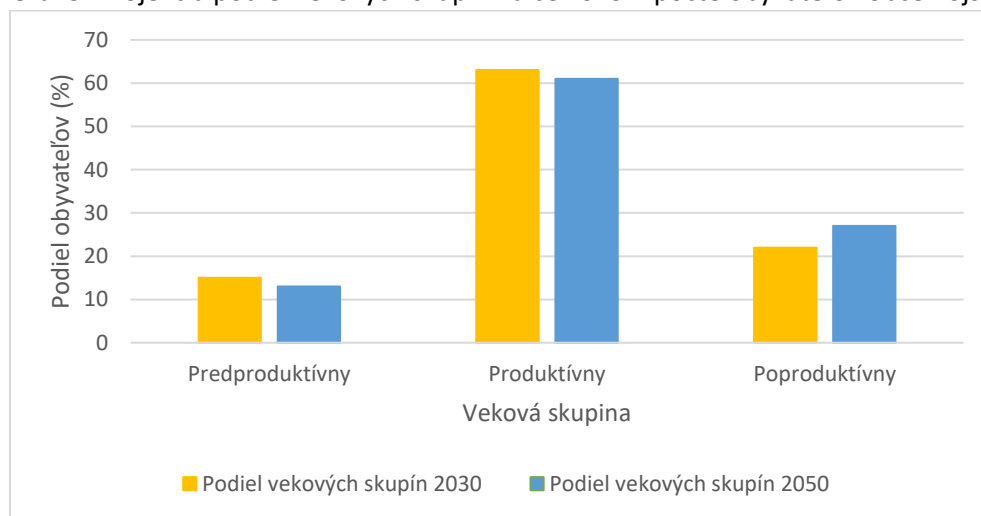
Pri súčasných demografických trendoch prirodzeného prírastku (resp. skôr úbytku) obyvateľov je možné predpokladať postupné znižovanie počtu obyvateľov obce až na úroveň takmer 670 obyvateľov v r. 2030 a len 570 obyvateľov v r. 2050. Zároveň sa predpokladá znižovanie počtu produktívneho obyvateľstva a výrazný nárast podielu obyvateľov v dôchodkovom veku (v r. 2030 na 22 % a v r. 2050 až na 27 %). To sa odrazí na zvýšenej potrebe obyvateľov na zabezpečenie zdravotnej a sociálnej starostlivosti pre narastajúcu skupinu seniorov. To si bude vyžadovať zvýšené financie aj z pozície obce na zabezpečenie potrebných služieb a kvalitných životných podmienok pre svojich obyvateľov.

Graf 8: Projekcia vývoja počtu obyvateľov obce Kojšov do r. 2050

Zdroj: vlastné spracovanie na základe dát ŠÚ SR, r. 2023

Graf 9: Projekcia podiel vekových skupín na celkovom počte obyvateľov obce Kojšov v r. 2030 a 2050

Zdroj: vlastné spracovanie na základe dát ŠÚ SR, r. 2023

Pri analýze obyvateľstva obce treba pozornosť venovať aj vybraným skupinám, ktoré môžu patriť medzi najohrozenejšie či už z ohľadu zdravotného stavu, sociálneho postavenia či izolácie ako aj chudoby a ekonomickej deprivácie.

V r. 2021 žilo v obci 91 obyvateľov s ťažkým zdravotným postihnutím (z toho 58 žien a 33 mužov), čo predstavuje takmer 13 % populácie obce. Z toho 60 % boli ľudia vo veku 65+. V Kojšove taktiež žilo 23 rodín s malými deťmi, ktoré nezískali nárok na materskú. Dostávajú podporu od štátu vo forme rodičovského príspevku, ktorý je však výrazne nižší a nedokáže adekvátne nahradiť chýbajúci príjem domácnosti zo zamestnania. Okrem ľudí odkázaných na pomoc sociálnych služieb na základe ich veku (a zdravotného stavu), či životnej etapy (napr. mladé rodiny), môžu byť osoby odkázané na sociálnu pomoc aj na základe ekonomických faktorov. Obec Kojšov sa nachádza v okrese Gelnica patriaci k najmenej rozvinutým okresom Slovenska s mierou evidovanej nezamestnanosti 11,19 % (k 12/2021). Obec Kojšov však už od r. 2018 vykazuje pomerne nízku mieru nezamestnanosti, len na úrovni 6,33 % ku koncu roka 2021 (priemer Slovenska 6,76 %). Nízka miera nezamestnanosti je spôsobená viacerými faktormi. Medzi najvýznamnejšie patria dopravná dostupnosť obce na centrá zamestnanosti (Košice, Prešov, Spišská Nová Ves), vybudovanie priemyselného parku v obci a absencia neprispôsobivých obyvateľov. Na základe tohto ukazovateľa možno predpokladať, že počet osôb odkázaných na sociálnu pomoc komunity nebude vysoká a pôjde skôr o ojedinelé prípady.

Tabuľka 1: Štruktúra nezamestnaných obyvateľov obce k 12/2021

Ženy	Muži	ZŤP	Mladiství	Absolventi	Dĺžka evidencie nezamestnanosti			Slobodní	Ženatí/ Vydaní	Rozvedení/ ovdovení
					0-6 mesiacov	6-12 mesiacov	12 a viac mesiacov			
10	19	0	0	3	9	9	11	18	6	5

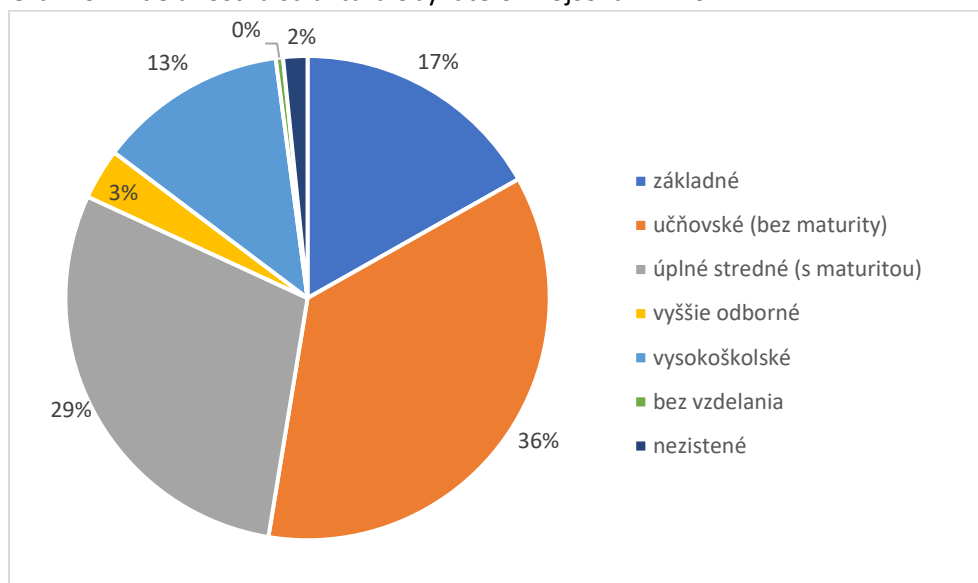
Zdroj dát: ÚPSVaR SR, r. 2022

Obyvateľstvo Kojšova je z **národnostného hľadiska** veľmi homogénne. Takmer 97 % obyvateľov sa v r. 2011 prihlásilo k slovenskej národnosti, 0,8 % k rómskej a 0,14 % k českej národnosti. Iné národnosti neboli v sčítaní obyvateľstva zastúpené.

Mierne heterogénnejšia je štruktúra obyvateľstva z pohľadu **náboženského vyznania**. V r. 2011 sa najviac (63 %) obyvateľov prihlásilo ku gréckokatolíckej cirkvi. V obci sa nachádza Gréckokatolícky kostol sv. apoštolov Petra a Pavla, ktorý svedčí o prevládajúcom vierovyznaní obyvateľstva. Následne 23,2 % k rímskokatolíckej cirkvi, takmer 4 % k pravoslávnej cirkvi, 1 % k evanjelickej cirkvi augsburského vyznania, 0,28 % k iným cirkvám a 3,26 % uviedlo, že sú bez náboženského vyznania.

Podľa stupňa dosiahnutia **vzdelanostnej úrovne** obyvateľov v obci Kojšov (Graf 10), prevládalo v roku 2011 obyvateľstvo so základným vzdelaním (takmer 20 %), taktiež bol zaznamenaný vysoký podiel učňovského vzdelania bez maturity (18,75 %) a úplného stredného odborného vzdelania s maturitou (15,76 %). Bez školského vzdelania išlo o skupinu 13,45 % obyvateľstva. Uvedená nízka vzdelanostná úroveň obyvateľstva je jedným z hlavných dôvodov vysokej nezamestnanosti v obci.

Graf 10: Vzdelanostná štruktúra obyvateľov Kojšova v r. 2021

Zdroj: SODB 2021, ŠÚ SR, r. 2023

2.1.5. Dopravná infraštruktúra

Cestná doprava

Obec Kojšov je koncovým sídlom a je dopravne sprístupnená prostredníctvom štátnej cesty III/54714, ktorá sa vo Veľkom Folkmári východne od obce napája stykovou križovatkou tvaru „T“ v neprehľadnom smerovom oblúku na štátnu cestu II/547 so smerom Košice-Jaklovce. Cesta III. triedy v obci plní funkciu zbernej komunikácie funkčnej triedy B3 kategórie MZ 6/40 (red. 8,5/40). Na ceste III. triedy nie je predpoklad zvýšenia intenzity dopravy, vzhľadom na predpoklad minimálnej dopravnej zaťaženia tejto komunikácie. Miestne komunikácie majú ďalej charakter obslužných a prístupových komunikácií. Obec teda nie je napojená na diaľničnú sieť, z hľadiska spojenia obce so širším okolím je viazaná na cesty II/547 a II/546. Zmeny v doprave sú citelné hlavne v zimnom a letnom období a podmieňuje ich rekreačná a turistická sezónnosť. Na sieť štátnych ciest nadväzuje v obci sústava miestnych obslužných a prístupových komunikácií, ktorá je úmerná veľkosti obce a potrebám jej dopravnej obsluhy. Miestne komunikácie v obci boli zrekonštruované v dvoch etapách a to v r. 2006 a v r. 2010. Celková zrekonštruovanosť miestnych komunikácií je takmer 90%. Niektoré úseky zrekonštruovaných komunikácií z dôvodu ich pravidelného zaťažovania ťažkými súpravami slúžiacimi na zvoz drevnej hmoty si už v súčasnej dobe vyžadujú lokálne opravy.

Dopravnú dostupnosť obce Kojšov s mestom Košice a okolitými obcami zabezpečuje spoločnosť Eurobus, a.s. viacerými pravidelnými linkami prostredníctvom troch zastávok SAD, ktoré sú vybavené prístreškami pre cestujúcich.

Nakoľko obec Kojšov je koncovým sídlom, cesta III/54714 končí slepo obratiskom pre linky SAD, ktoré majú konečnú zastávku pri objekte kultúrneho domu pod názvom „Kojšov, Jednota“ s asfaltovou plochou pre otáčanie autobusov. Okrem nej sa v obci nachádza ešte jedna autobusová zastávka označením „Kojšov, dolina“. Obe sú jednostranne vybavené prístreškom pre cestujúcich. Z hľadiska autobusovej dopravy ide hlavne o spoje z Kojšova do Margecian a späť, Kojšov – Margecany/Gelnica – Prakovce – Mníšek nad Hnilcom. Vplyvom neďalekej rekreačnej oblasti Kojšovská hoľa a rozvoja cestovného ruchu ako aj lepšej dostupnosti k bytovým domom sa navrhuje zriadiť autobusovú zastávku s obratiskom v južnej časti obce.

Tabuľka 2: Dostupnosť z Kojšova k najdôležitejším mestám pre obyvateľov obce prostredníctvom cestnej siete (osobným autom)

Cieľová obec	Dĺžka (km)	Čas
Margecany	9,5	10 min.
Gelnica	13,5	15 min.
Prakovce	19,3	20 min.
Krompachy	20,8	20 min.
Košice	37,0	35 min.
Prešov	38,5	40 min.
Spišská Nová Ves	48,3	50 min.
Poprad	72,0	1 hod.
Bratislava	400	4 hod 40 min.

Zdroj: Google Maps, 2023

Vzhľadom na koncovú polohu obce je možné skonštatovať nízku intenzitu osobnej dopravy, na druhej strane je v obci vyššia intenzita nákladnej dopravy a to najmä počas odvozných dní obhospodarovateľov lesov.

Statická doprava

Väčšina obyvateľov obce má parkovanie riešené priamo vnútri pozemku rodinného domu, prípadne na kraji cestnej komunikácie.

Obec má vybudované parkoviská pre verejnosť pred obecným úradom, pri kostole, pri materskej škole a pri kultúrnom dome.

Železničná doprava

Katastrom obce Kojšov neprechádzajú železničné trate a najbližšia železničná stanica je v obci Margecany, ktorá je významným železničným uzlom na dvojkoľajovej elektrifikovanej trati na trase Bratislava – Košice. Na trati premávajú miestne vlaky aj medzinárodné rýchliky (IC) a vlaky spoločnosti Regiojet, Leo Express, či České dráhy. Druhou traťou je jednokoľajová neelektrifikovaná trať na trase Margecany – Zvolen, ktorá má z celoslovenského významu len druhoradý význam, avšak disponuje veľkým potenciálom pre cestovný ruch (prechádza cez Gelnicu, Slovenský raj, Palcmanskú mašu a pod.).

Pešia doprava

Obec nemá vybudované komunikácie pre peších z dôvodu nedostatočnej priestorovej dispozície pozdĺž komunikácii, preto absentuje sieť chodníkov, ktoré by pokrývali celý intravilán obce. Za najproblematickejšie úseky je považovaný úsek na štátnej ceste, kde sa chodci sa pohybujú po krajnici cesty, čo je z dlhodobého hľadiska neprijateľné.

2.1.6. Základná technická infraštruktúra

Zásobovanie pitnou vodou

Obec Kojšov má vybudovaný celoobecný vodovod. Zdroje vody tvoria pramene v hore Jedlinka stiahnuté do vodojemu 2 × 100 m³ s kótou dna 525m n. m. Z vodojemu je voda k spotrebiteľom

privádzaná rozvodným potrubím. Prevádzkovateľom vodovodnej siete je obec Košov. Na obecný vodovod je napojených 95 % domácností.

Kanalizácia a ČOV

Obec Kojšov má vybudovanú kanalizáciu na odvádzanie splaškov z domácností. Potrubie kanalizácie je z materiálu PVC profilu DN 300 mm. Kmeňové potrubie je položené pozdĺž štátnej cesty. Do kmeňového potrubia ústia vetvové zberače z bočných komunikácií. Kmeňové potrubie je zaústené do čističky odpadových vôd (ČOV) umiestnenej na dolnom konci obce pri Kojšovskom potoku. Obec je odkanalizovaná na 95 % a napojená na čistiareň odpadových vôd. Potrebuje modernizáciu a intenzifikáciu existujúcej ČOV.

Zásobovanie plynom

Obec je plynofikovaná miestnym plynovodom z Veľkého Folkmara stredotlakým (300 kPa) prepojovacím potrubím D110 PE dĺžky 2 625 m. Potrubie prichádza k severnému okraju obce, odkiaľ pokračuje profilom D90 PE do stredu obce, kde sa rozvetvuje do rozvodov po miestnych komunikáciách. Miestne rozvody plynu sú stredotlaké 300 kPa vybudované v krajinách obecných komunikácií. Rozvody sú z polyetylénového potrubia D63 a D50, privedené ku každej zástavbe. Umožňujú pripojenie každého odberateľa prípojkou cez domový regulátor 300/73 kPa.

Miestna sieť plošne pokrýva celé zastavané územie, čo umožňuje napojenie všetkých odberateľov prípojkami.

V súčasnej dobe je v obci Kojšov plynofikovaných cca 98 % domácností.

Zásobovanie elektrickou energiou

Obec Kojšov je zásobovaná elektrickou energiou distribučným vysokonapäťovým vedením. Jedná o 22 kV vedenie č. 204 Krompachy – Budulov cez 3+2 transformačné stanice. Prívod do Kojšova ide z Veľkého Folkmara vedľa štátnej cesty v dĺžke 2 km k trafostanici č. 1 v obci. Od prívodu v obci odbočujú prípojky k trafostanici č. 2 pri píle a k trafostanici č. 3 pri ČOV. Vysokonapäťové vedenie a prípojky k transformátorom zaberajú ochranné pásmo v šírke 10+10 m po celej dĺžke vedenia. Trafostanice vyžadujú 10 m ochranný okruh okolo podpernej konštrukcie. Elektrina sa v obci využíva prevažne na svietenie, domáce elektrospotrebiče, ohrev vody či kúrenie.

Telekomunikačné siete

Obyvatelia obce Kojšov môžu využívať služby rôznych telekomunikačných spoločností. Územie obce je pokryté mobilnými operátormi pôsobiacimi na slovenskom telekomunikačnom trhu. Hlasové služby poskytuje niekoľko mobilných operátorov. Služby na prenos dát poskytujú viaceré spoločnosti.

Obecný rozhlas, rozhlas a televízia

V obci je vybudovaný obecný rozhlas, ktorý slúži pre informovanie obyvateľov a vyžaduje si rekonštrukciu.

Obec má pokrytie TV signálom na dobrej úrovni a obyvatelia obce Kojšov využívajú služby spoločností, ktoré poskytujú prístup k televíznym a rozhlasovým staniciam prostredníctvom satelitných prijímačov. Bežný občan obce tak môže mať prístup k rôznym televíznym a rozhlasovým staniciam.

Internet

Pripojenie na internet v obci Kojšov je možné prostredníctvom telekomunikačných operátorov pevných a mobilných sietí poskytujúcich svoje služby na území obce a celej SR. Obyvatelia pre pripojenie k internetu môžu využiť aj služby miestneho poskytovateľa internetových služieb – firmy Folkiš,s.r.o.

Verejné osvetlenie

Verejné osvetlenie je tvorené výbojkovými svietidlami výložníkového typu v dobrom technickoprevádzkovom stave, s dostatočným osvitom. Svietidlá sú osadené na spoločných stĺpoch NN rozvodov vrátane napájacieho vedenia z vodičov AlFe prierezu 16 mm². Ovládanie osvetlenia je centrálnym časovým spínačom.

Kamerový systém obce

V obci Kojšov bol v roku 2015 rozšírený kamerový systém v centrálnej časti obce. Slúži na monitorovanie častí lokalít v katastrálnom území obce za účelom zvýšenia bezpečnosti a ochrany majetku občanov a podnikateľských subjektov pôsobiach v obci s cieľom prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti. Systém je vybavený záznamovým softvérom, čím je zabezpečené nepretržité monitorovanie a zaznamenávanie najkritickejších miest. Do budúca je potrebné tento kamerový systém rozšíriť o monitorovanie ďalších kritických lokalít.

2.1.7. Občianska vybavenosť v obci

Pre rozvoj obce a komunitného života v nej je potrebná aj kvalitná občianska vybavenosť, pre napĺňanie potrieb občanov obce.

Administratívne služby sú v obci zabezpečené obecným úradom a pobočkou Slovenskej pošty, ktoré sa nachádzajú v centre obce.

V obci absentuje **zdravotnícke zariadenie**, či akákoľvek lekárska ambulancia ako aj lekáreň. Najbližšie lekárske ambulancie sú dostupné v susednej obci Veľký Folkmar, či v obci Margecany.

Deti majú možnosť navštevovať obecnú **materskú školu**, ktorá funguje ako jednotriedna materská škola s vlastnou jedálňou. Základná ani stredná škola v obci nie je. Žiaci dochádzajú najmä do najbližšej základnej školy v susednej obci Veľký Folkmar, alebo do obce Margecany, ktorá je dopravným uzlom.

Snahou obce ako aj miestnych občianskych združení je rozvíjať **spoločenský a kultúrny život** v obci. V obci sa nachádza kultúrny dom so spoločenskou sálou, na ktorom prebehla komplexná rekonštrukcia, modernizácia a rozšírenie priestorov. V obci sa nachádzajú aktívne združenia v oblasti kultúry - Folklorňa skupina Jedlinka, Združenie ULIJANA, Ľudová hudba Kojšov, folklorňa skupina Kojšov. V obci taktiež pôsobí Jednota dôchodcov Slovenska.

Medzi najvýznamnejšie **kultúrno-spoločenské podujatia** pravidelne organizované v obci patria:

- Kojšovská heligonka (cca 1 000 návštevníkov),
- Kojšovská zabíjačka (cca 1 000 návštevníkov),
- Dni obce Kojšov,
- Vianočné trhy,
- Dni úcty k starším,
- Humanita pre život – kultúrne podujatie organizované občianskym združením.

Dominantou centra obce je gréckokatolícky **kostol** s cintorínom.

V obci sa nachádzajú aj viaceré možnosti **športového vyžitia** a trávenia voľného času pre mládež ako aj ostatných obyvateľov obce. V obci sa nachádza futbalové ihrisko (v prevádzke OZ Telovýchovná jednota Futbalový klub – KOJŠOV) ako aj multifunkčné ihrisko, na ktorom sa dá hrať napríklad futbal, volejbal, tenis, či hádzaná a v zime slúži ako klzisko. V obci sa taktiež nachádza posilňovňa a telocvičňa, ktorá si však vyžaduje obnovu. Vďaka polohe obce v údolí Volovských vrchov sú v bezprostrednom okolí obce výborné podmienky na horskú turistiku (napr. na Kojšovskú hoľu), cykloturistiku, beh v prírode, či len na rekreačné prechádzky v prírode. V obci taktiež aktívne pôsobí aj Klub Slovenských turistov Horal Kojšov.

Maloobchod a služby – v obci sa nachádza jeden obchody s potravinami a drogériou, mäsiarstvo a dve pohostinstvá.

V obci funguje **dobrovoľný hasičský zbor**, ktorý má k dispozícii požiarnu zbrojnicu.

Bývanie

V obci sa nachádza spolu 342 rodinných domov a tiež 20 obecných nájomných bytov (14 bytov je v obecnej bytovke a 8 v nadstavbe nad zrekonštruovanou materskou školou). Na zvýšenie počtu bytov vplýva výstavba nových rodinných domov, výstavba nových samostatných bytových jednotiek v už existujúcich rodinných domoch, nadstavby nad jestvujúcimi rodinnými domami, výstavba nájomných bytových domov samosprávou.

V posledných rokoch sa v obci rozbehli rekonštrukcie pôvodných rodinných domov, ktoré boli postavené pred rokom 1945. Tieto domy sú rekonštruované za účelom ich ďalšieho využitia na rekreačné účely „chatármi“ a to prevažne z Košíc. Približne 57 % rodinných domov je vykurovaných pevným palivom a 37 % vykurovaných plynom.

2.1.8. Cestovný ruch

Koncová poloha sídla je z hľadiska cestovného ruchu istou výhodou, nakoľko sa v obci zachovalo vidiecke osídlenie a priťažlivé prírodné prostredie s priaznivými mikroklimatickými podmienkami vhodnými na vybudovanie ozdravovne, resp. klimatických kúpeľov. Charakter rekreačnej obce dopĺňajú možnosti horolezectva v lokalite Turniská, pešej turistiky a cykloturistiky s možnosťou hrebeňových túr.

Murovaná skala sa nachádza na pravom brehu Kojšovského potoka (v smere do obce Kojšov). Ide o prevažne zalesnený a rozsiahly vápencový hrebeň s roztrúsenými bralami na dlhej rázsoche so začiatkom na Kojšovskej skale (862 m n. m.). Na južnom svahu Murovanej skaly sa týčia Turniská (nazývané aj Turne), ktoré sú tu krajinársky najhodnotnejšie. Jedná sa o zoskupenie vápencových veží a brál. Najkrajším útvarom tohto zoskupenia je prírodný výtvar - mohutná skalná brána miestnymi obyvateľmi nazývaná Klemba (spisovne klenba) alebo aj Turniský tunel, ktorej výška je okolo 10 metrov. Tento útvar vznikol povrchovým zvetrávaním vápencov a je najväčším skalným tunelom na východnom Slovensku.

Chotár obce je súčasťou širšieho rekreačného zázemia miest Košice, Gelnica, Spišská Nová Ves a i. Z kultúrneho hľadiska je zaujímavá Izba tradícií a osobností obce Kojšov s výstavou krojov v reálnej veľkosti inštalovaná v interiéri tradičného kojšovského kamenného domu. Návštevníci tu môžu vidieť sviatočné a pracovné mužské, ženské a detské kroje z obce Kojšov zo začiatku 20. storočia. Výstavu

dotvára množstvo tradičných pracovných nástrojov a doplnkov do domácnosti. Obec má vysoký potenciál pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, nakoľko sa nachádza v atraktívnom prostredí vidieckej krajiny, má bohaté kultúrne tradície a ľudové zvyky, ktoré sú udržiavané nielen obyvateľmi, ale aj pôsobením miestnej folklórnej skupiny KOJŠOVAN a občianskeho združenia ULIJANA z Kojšova.

V obci sa nachádza Drevenica pod Kojšovskou hoľou - drevená chata max. pre 8 osôb, s celoročnou prevádzkou. Ubytovaní návštevníci majú k dispozícii kuchynku, WC, sprchy, otvorenú a zatvorenú terasu s kozubom s možnosťou opekania.

V rámci cestovného ruchu a spoluprácou s miestnymi poľnohospodármi a aktívnymi občanmi je možné v obci využiť vhodný agrárny potenciál podhorského prostredia aj na agroturistiku, ktorá by zahŕňala činnosti ako:

- a) zber lesných plodov s možnosťou ich konzervovania,
- b) zber liečivých rastlín a ich sušenie,
- c) možnosť jazdy na koni,
- d) ovčiarska výroba, spracovanie mlieka, syra,
- e) zber ovocia a zeleniny,
- f) starostlivosť o domáce zvieratá a život pri vidieckom dome.

Prínosy vidieckej turistiky a agroturistiky by znamenali pre obec z hľadiska ekonomiky hlavne zlepšenie príjmov, tvorbu nových pracovných miest, predaj vlastných výrobkov; z hľadiska sociálneho je to predpoklad rozširovania služieb, kultúrnej výmeny a zvýšenia kultúrnej identity a hrdosti ľudí. Celkovo ide o zvýšenie životnej úrovne miestneho obyvateľstva a možnosť rozvoja infraštruktúry cestovného ruchu.

Samostatnú jednotku v rámci cestovného ruchu predstavuje lyžiarske stredisko Kojšovská hoľa – Skipark Erika, prístupné prevažne sedačkovou lanovkou z rekreačného strediska pri Zlatej Idke a pešou/cyklo turistikou aj z obce Kojšov. V blízkosti vrcholu Kojšovskej hole sa nachádza turistická chata Erika.

Kojšovskú hoľu – vrchol (1 246 m n. m.) navštevujú turisti počas celého roka, láka ich členitosť terénu v danej nadmorskej výške v spojení s krásnou prírodou a výhľadom na široké okolie, predovšetkým na Vysoké Tatry. Turisti sa tu môžu občerstviť v neďalekej čajovni Katka nachádzajúcej sa pod Kojšovskou hoľou.

V rámci rozvoja celoročnej prevádzky rekreačného strediska na Kojšovskej holi sa do budúcnosti počíta s dopravnou väzbou na obec Kojšov.

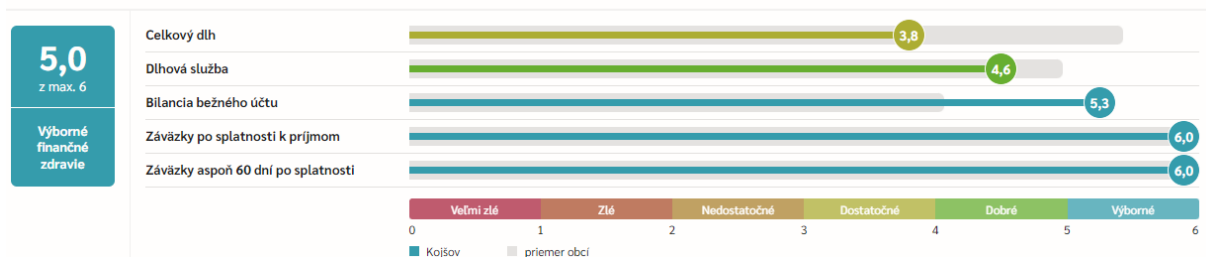
2.1.9. Hospodárenie obce

Spoločnosť INEKO hodnotí finančné zdravie obcí a VÚC podľa rôznych ukazovateľov. Finančné zdravie obce vypovedá o tom, do akej miery je hospodárenie udržateľné a hospodárenie spôsobuje, alebo nespôsobuje obci problémy. Finančné zdravie je vyjadrené číslom v intervale 0 (najhoršie) až 6 (najlepšie), nezávislé od roku, a počíta sa kombináciou piatich vybraných indikátorov finančnej stability: Základnej bilancie, Dlhovej služby, Celkového dlhu, Zväzkov neuhradených 60 a viac dní po lehote splatnosti a Okamžitej likvidity. Dáta využívané v tomto hodnotení pochádzajú z Datacentra v správe Ministerstva financií SR.

V tomto hodnotení finančného zdravia obce získala obec Kojšov za r. 2019-2021 známku 5, čo predstavuje výborné finančné zdravie obce. V posledných sledovaných rokoch (2019-2021) taktiež obec hospodárila s prebytkovým rozpočtom, kedy príjmy obce prevyšovali jej výdavky

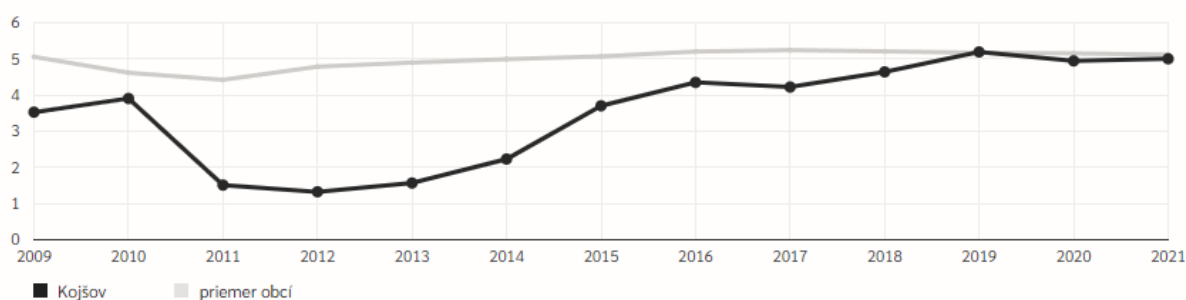
Graf 11: Finančné zdravie obce

Aktuálny stav

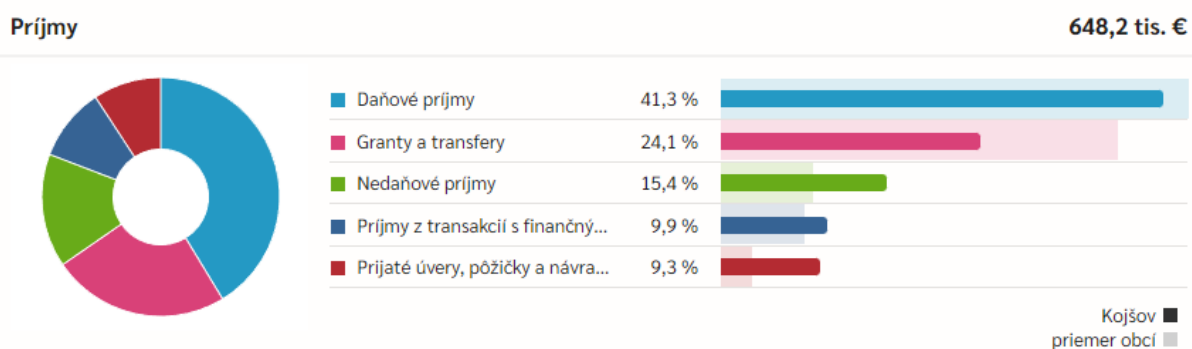
Zdroj: INEKO, r. 2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Graf 12: Vývoj indexu finančného zdravia v r. 2009-2021

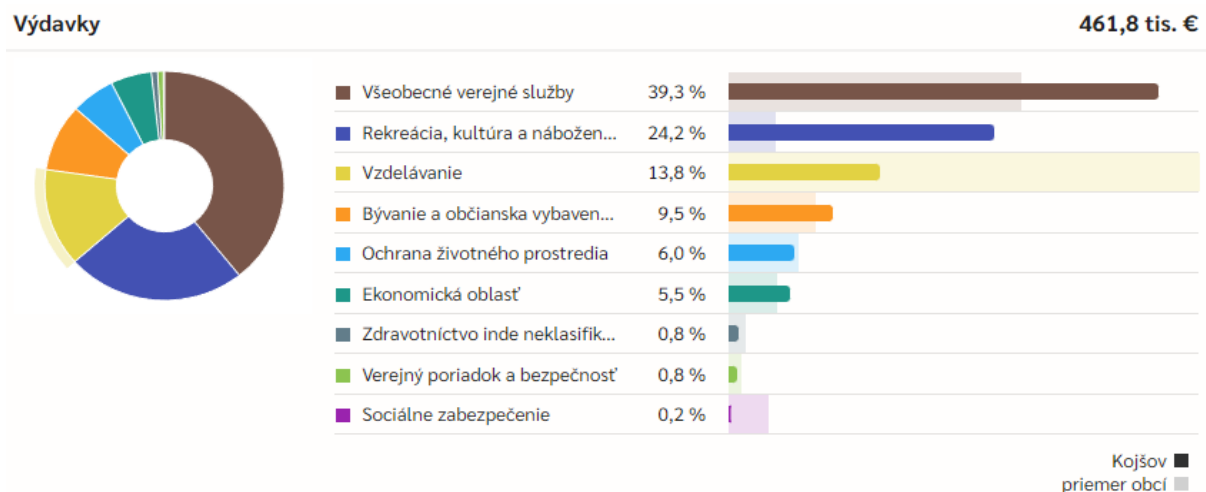
Zdroj: INEKO, r. 2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Graf 13: Štruktúra príjmov v r. 2021

Zdroj: INEKO, r. 2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Graf 14: Štruktúra výdavkov v r. 2021

Zdroj: INEKO, r. 2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

2.1.10. Potreby obyvateľov obce

Potreby občanov a hodnotenie predchádzajúceho obdobia boli zisťované dotazníkovým prieskumom v priebehu januára až februára 2023. Prieskum sa realizoval online ako aj fyzickými dotazníkovými hárkami. Záujem občanov a ich zapojenie do prieskumu však bolo pomerne nízke. Do prieskumu sa zapojilo online formou 31 občanov a tlačenu formu dotazníka nevyplnil nikto. Miera zapojenia občanov dosiahla len 4,5 %. Z dôvodu nízkeho zapojenia verejnosti je potrebné nasledujúce výsledky interpretovať len indikatívne, keďže reprezentujú malú časť obyvateľstva.

Do dotazníka sa zapojili najmä občania v produktívnom veku. 45 % respondentov (14 občanov) tvorili občania vo veku 40-62 rokov a 35 % respondenti (11 občanov) vo veku 25-39 rokov. Mladí vo veku 18-24 rokov ako aj seniori tvorili po 10 % respondentov (3 občania). Mladí ľudia do 18 rokov sa do prieskumu zapojili.

Z respondentov najväčšiu skupinu tvorili pracujúci (87 %), následne boli zastúpení starobný dôchodcovia (10 %) a jeden študent (3 %). 90 % respondentov tvorili obyvatelia s trvalým pobytom v obci, 7 % tvorili obyvatelia s dočasným pobytom v Kojšove a 3 % žijúci v obci bez registrovaného dočasného alebo trvalého bydliska.

Najvyužívanějšími zdrojmi informácií o dianí v obci sú pre respondentov obecný rozhlas, facebookový profil obce a webová stránka, ktoré majú veľký význam pre 60 % až 80 % respondentov. Naopak nízky význam majú pre respondentov úradná tabuľa (veľký významný len pre 25 % respondentov) a najmä obecné noviny (ktoré majú veľký význam 6 % respondentov).

Za najvýznamnejšie pozitívne zmeny v obci za posledných cca 5 rokov považovali oslovení občania najmä rekonštrukciu a rozšírenie kultúrneho domu (6 respondentov) a organizovanie kultúrnych podujatí (4), a obnovu ciest a výstavbu bytov (po 2). Ostatné identifikované pozitívne zmeny boli len ojedinelé spomenuté.

Pri otázke o spokojnosti o stave vybranej infraštruktúry a o kvalite vybraných služieb v obci najviac respondentov uviedlo, že sú **spokojný alebo skôr spokojný** najmä s dostupnosťou a funkčnosťou vodovodu (31 respondentov), stavom ciest, čistotou v obci, zeleňou v obci a kvalitou a početnosťou kultúrnych podujatí (po 30 respondentov). Vysoká miera spokojnosti je taktiež s úrovňou bezpečnosti a kriminality a verejným osvetlením (po 29 respondentov), ako aj fungovaním obecného úradu (28 respondentov), stavom a dostupnosťou detských ihrísk (25), stavom športovísk (24), materskou školou (22), či stavom chodníkov (21). Nespokojnosť bola medzi respondentmi pomerne ojedinelá. **Nespokojnosť** respondenti vyjadrili napr. s podmienkami pre IBV (7 respondentov), dostupnosťou sociálnych nájomných bytov a stavom chodníkov (po 4), stavom športovísk (3).

Respondenti taktiež identifikovali najvýznamnejšie **potreby obce**. Najviac respondentov (13) napísalo, že im v obci chýba predajňa potravín, či mäsa, ďalej nasledovali priestory na stretávanie mladých – komunitné centrum (5), športové možnosti či dostupné byty (po 2).

Respondenti boli taktiež dopytovaní na **určenie stupňa prioritizácie** (najvyššia/vysoká/stredná/nízka priorita) pre vybraných 29 rozvojových zámerov. Medzi rozvojové zábery **označených najvyššou prioritou** označili respondenti najmä zvýšiť dostupnosť nájomného bývania (14 respondentov), vytvoriť podmienky pre IBV (13), digitalizovať služby obecného úradu (12), opraviť cesty, skvalitniť zásobovanie pitnou vodou, zriadenie terénnej opatrovateľskej služby (po 11). Pre nastavenie priorít rozvoja obce je taktiež vhodné identifikovať zábery, ktoré obyvatelia naopak nepovažujú za prioritné. Medzi takéto zábery s nízkou prioritou pre respondentov patria najmä rozšírenie verejného osvetlenia (15), zriadenie lekárskej ambulancie (12), či výstavba nových priemyselných parkov/areálov (9).

2.2. Vonkajšie prostredie a spoločenské trendy

Obec Kojšov je previazaná so Slovenskom i svetom prostredníctvom rôznych ekonomických a sociálnych väzieb, ktoré umožňujú tok materiálov, finančných zdrojov, inovácií, ideí, ale aj odpadov a emisií. V dôsledku tohto vývoja je a bude ekologická, ekonomická a sociálna situácia obce v nadchádzajúcich desaťročiach výrazne ovplyvnená celoslovenskými spoločenskými či environmentálnymi javmi a trendami.

Medzi najvýznamnejšie trendy vývoja spoločnosti a krajiny s priamym alebo nepriamym dopadom na rozvoj Kojšova patria najmä:

- odliv obyvateľov do centier zamestnanosti a blízkeho suburbia a blízkych miest,
- zvyšujúca sa priemerná dĺžka života obyvateľov,
- nižšia plodnosť majoritnej spoločnosti – nižší počet narodených detí pripadajúcich na 1 ženu (v reprodukčnom veku),
- negatívne dopady zmeny klímy a potreba adaptácie a mitigácie,
- prudké zvyšovanie cien tovarov, služieb a komodít v r. 2022,
- nárast kompetencií a povinností pre samosprávy bez dostatočného finančného pokrytia,
- pokles pracovných miest pre nízkokvalifikovaných zamestnancov,
- minimalizácia skládkovania odpadov a prechod na obehové hospodárstvo,
- rozvoj nových technológií a digitalizácia spoločnosti,
- rast významu občianskej spoločnosti a jej významu pre lokálny rozvoj,
- nárast nemasového turizmu s dôrazom na autentickosť, udržateľnosť a ekologickosť produktu cestovného ruchu,
- znižujúca sa kvalita a odolnosť lesov z dôvodu zmeny klímy a intenzívneho lesohospodárstva.

2.3. SWOT analýza

Environmentálny rozvoj	
Silné stránky	Slabé stránky
• Čistota ovzdušia a zdravšie prírodné prostredie • Hydrické biocentrum s regionálnym významom – Kojšovský potok • Bohatá fauna a flóra so zastúpením vzácnych druhov • Existujúca kanalizačná a vodovodná infraštruktúra	• Nedostatočné separovanie a zhodnocovanie odpadov • Nedokončená kanalizácia • Znečistenie vodných tokov z dôvodu nezodpovedného konania obyvateľov • Nízke environmentálne povedomie občanov • Nepostačujúca regulácia potokov (Jedlinka, Rieka, okolo bytovky Reka)
Príležitosti	Ohrozenia
• Realizácia adaptačných opatrení na dopady zmeny klímy • Využitie lesných porastov v udržateľnom lesnom hospodárstve • Využitie prírodného prostredia na rozvoj udržateľného a vidieckeho turizmu	• Neriadené lesné hospodárstvo (nadmerný výrub bez obnovy lesných porastov) • Zníženie biodiverzity v dôsledku znižovania ekologickej stability krajiny • Nárast negatívnych dopadov zmeny klímy (dlhšie obdobia sucha, lesné požiare, intenzívnejšie povodne, extrémne obdobia sucha)

• Využitie obnoviteľných zdrojov energie na zvýšenie energetickej sebestačnosti a zníženie uhlíkovej stopy	• Nedostatočná realizácia na negatívne dopady zmeny klímy
--	---

Spoločenský rozvoj	
Silné stránky	Slabé stránky
• Vysoká kultúrna angažovanosť obyvateľstva • Relatívne početná skupina predproduktívneho obyvateľstva • Relatívne početná skupina predproduktívneho obyvateľstva • Existencia ľudových tradícií a remesiel a snaha o ich uchovanie (FS Kojšov, OZ ULIJANA z Kojšova) • Informovanosť obyvateľov prostredníctvom moderných technológií • Spolková činnosť - ľudová hudba FS Kojšov a FSK Jedlinka • Záujem obyvateľov a mládeže o šport	• Nepriaznivá demografická štruktúra, starnutie obyvateľstva • Pokles počtu obyvateľov • Nízka frekvencia autobusovej dopravy a absencia železničnej dopravy • Chýbajúce sociálne služby • Chýbajú služby a aktivity prispôsobené pre vzrastajúci počet seniorov • Limitované finančné možnosti obce na rozvoj sociálnych služieb • Absencia lekárskej starostlivosti v obci • Absencia základnej školy v obci • Odchod mladých a kvalifikovaných ľudí za prácou • Nedostatočná občianska angažovanosť vo veciach verejných
Príležitosti	Ohrozenia
• Zvýšenie angažovanosti občanov na veciach verejných • Rozvoj sociálnych služieb pre obyvateľov, s dôrazom na seniorov • Zvýšenie migračného prírastku využitím atraktivity lokality • Spolupráca s okolitými obcami na zabezpečení sociálnych služieb • Využitie moderných telekomunikačných technológií na zabezpečenie sociálnych služieb (napr. smart náramky pre seniorov)	• Vystahovanie sa mladých ľudí a rodín z obce do centier zamestnanosti • Zrýchlenie starnutia obyvateľstva • Legislatívne zmeny – nové kompetencie pre obce v oblasti sociálnych služieb bez dodatočného finančného krytia • Vytrácanie rodinnej súdržnosti • Zvyšujúce sa náklady na zabezpečenie služieb pre občanov

Hospodársky rozvoj	
Silné stránky	Slabé stránky
• Bohatý lesný fond ako predpoklad rozvoja lesníctva a vidieckeho turizmu • Blízkosť lyžiarskeho strediska na Kojšovskej holi • Dva fungujúce priemyselné parky • Atraktívne prírodné prostredie pre rozvoj udržateľného a vidieckeho cestovného ruchu • Miestni remeselníci - tradičné ľudové remeslá a folklór • Snaha miestnej samosprávy zameraná na rozvoj priaznivého podnikateľského prostredia, skvalitňovanie miestnej infraštruktúry a služieb	• Nedostatočná ponuka a kvalita služieb cestovného ruchu • Nedostatočná propagácia územia obce v oblasti cestovného ruchu z hľadiska kultúrneho a prírodného potenciálu • Odchod kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia a okolitých obcí a miest • Chýbajúce pracovné príležitosti pre mladých, matky ale aj pre osoby staršie sú veľmi obmedzené • Nutnosť dochádzky za prácou pre väčšinu obyvateľov
Príležitosti	Ohrozenia
• Možnosti využitia alternatívnych zdrojov energie (fotovoltaika, tepelné čerpadlá, biomasa, drevoštiepka) • Využitie blízkosti krajského mesta ako zdrojového trhu pre rozvoj cestovného ruchu • Využívanie programov podporujúcich zamestnanosť • Rozvoj rodinného a malého podnikania s dôrazom na využitie lokálnych zdrojov, napr. spracovanie dreva do konečných výrobkov • Rozvoj možností celoročnej rekreácie na Kojšovskej holi a v okolí obce • Zintenzívnenie spolupráce s okolitými obcami a združeniami na rozvoji služieb cestovného ruchu a spoločnej propagácii regiónu	• Odliv kvalifikovanej pracovnej sily • Vysoká inflácia a ceny energií znižujúca ekonomickú stabilitu domácností, podnikateľov aj samosprávy • Klesajúca ponuka pracovných príležitostí pre menej kvalifikovaných občanov najviac ohrozených chudobou • Nedostatočné podporné nástroje štátu na podporu zamestnávania a podnikania

3. STRATEGICKO-PROGRAMOVÁ ČASŤ

Strategická časť PHRSR obsahuje stratégiu rozvoja obce pričom vychádza z jej identifikovaných vnútorných špecifik i vonkajších vplyvov a určuje hlavné ciele a priority rozvoja obce pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého a udržateľného rozvoja územia.

3.1. Vízia obce Kojšov do r. 2030

Vízia obce Kojšov predstavuje želaný stav stavu obce v r. 2030, ktorý vychádza z predpokladu realizácie projektov a opatrení naplňajúcich stanovené priority obce v strednodobom horizonte. Vízia má predstavovať realistický cieľový stav v prípade optimálnej implementácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Kojšov na roky 2023 – 2030.

Vízia:

Kojšov je živá obec s príjemnými ekonomickými, sociálnymi a environmentálnymi podmienkami na život všetkých skupín obyvateľov. Obec má vytvorené atraktívne a podporné prostredie pre mladé rodiny, pestrý komunitný život v obci a priaznivé prostredie a služby pre starnúcu časť obyvateľstva. Obec pomohla vytvoriť podmienky pre rozvoj lokálnej ekonomiky a zamestnanosti na základe rozvoja udržateľného turizmu, podpory remesiel, kultúry a rozvoja sociálnych služieb.

3.2. Ciele a priority rozvoja

Globálny cieľ: Zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce Kojšov

Tento globálny cieľ v sebe zahŕňa rozvoj sociálnych služieb pre seniorov a ohrozené skupiny obyvateľov ako aj podmienky na bývanie a trávenie voľného času pre obyvateľov, s dôrazom na mladé rodiny. Súčasťou zvýšenie kvality života je aj skvalitnenie environmentálnych podmienok ako je dobudovanie kanalizácie, rozvodov pitnej vody, odpadového hospodárstva a zvýšenie odolnosti na negatívne dopady zmeny klímy. Rastom celkovej kvality života v obci sa zvýši atraktivnosť obce a záujem o bývanie v Kojšove, čím sa prispeje k demografickej stabilizácii obce.

Globálny cieľ je rozdelený do štyroch tematických priorít a tie na jednotlivé špecifické ciele. Na realizáciu špecifických cieľov sú navrhnuté viaceré opatrenia. Definované opatrenia predstavujú najdôležitejšie typy aktivít potrebných na realizáciu na dosiahnutie globálneho cieľa a vízie obce. **Tento zoznam však nie je konečný a je možné realizovať aj iné opatrenia na podporu špecifických cieľov**, ktoré nie sú v dokumente jednoznačne uvedené, avšak tematický podporujú naplnenie stanovených cieľov. V implementačnej fáze PHRSR je potrebné stanovené opatrenia rozmeniť na špecifické aktivity a investičné aktivity, ktoré sa budú realizovať cez samostatné projekty, ktoré by však mali mať vzájomné synergie.

Priorita 1: SLUŽBY OBČANOM

Špecifický cieľ 1.1: Rozvoj sociálnej starostlivosti a podpora ohrozeným skupinám obyvateľov

Opatrenia:

- podpora bývania pre ohrozené skupiny obyvateľov a mladé rodiny,
- služby na zabezpečenie starostlivosti o občanov (napr. opatrovateľská služba, denný stacionár),
- zvýšenie dostupnosti služieb pre občanov (napr. dovoz obedov, sociálny taxík, bezbariérovosť obce),

- služby pre občanov ohrozených chudobou,
- podpora rodín a zosúladzovania osobného a pracovného života (napr. rozšírenie materskej školy),
- podpora seniorom a znevýhodneným občanom,
- osвета a rozvoj občianskej spoločnosti.

Špecifický cieľ 1.2: Zlepšenie dostupnosti a kvality vzdelávania

Opatrenia:

- zlepšenie dostupnosti škôl a podpora dochádzania (napr. školský autobus)
- podpora mimoškolského vzdelávania, aktivít a krúžkov (napr. zriadenie školského klubu/CVČ),

Špecifický cieľ 1.3: Zefektívnenie činnosti samosprávy, strategického plánovania rozvoja obce a zvýšenie občianskej participácie

Opatrenia:

- zefektívnenie služieb obecného úradu občanom (napr. elektronizácia služieb, zvyšovanie odborných kapacít),
- rozvoj spolupráce so samosprávami Hnileckého regiónu, Košickým samosprávnym krajom a štátnou správou,
- rozšírenie investičných kapacít obce (napr. rozšírenie kapacít na prípravu a implementáciu projektov),
- vytvorenie podmienok na rozvoj individuálneho bytovej výstavby,
- zvýšenie participácie občanov na riadení vecí verejných a podpora aktívnej občianskej spoločnosti.

Špecifický cieľ 1.4: Rozvoj podmienok pre športovanie a aktívne trávenie voľného času

Opatrenia:

- obnova a výstavba detských ihrísk,
- obnova a výstavba športovísk,
- podpora existujúcich športových klubov a športových podujatí,
- podpora záujmových združení na podporu aktívneho trávenia voľného času.

Špecifický cieľ 1.5: Zvýšenie dostupnosti zdravotnej starostlivosti a podpora zdravého životného štýlu

Opatrenia:

- zvýšenie dostupnosti základnej zdravotnej starostlivosti,
- znižovanie znečistenia prostredia s negatívnym vplyvom na zdravie obyvateľov, s dôrazom na čistotu ovzdušia,
- osvetové aktivity na podporu zdravého životného štýlu.

Špecifický cieľ 1.6: Zvyšovanie bezpečnosti verejných priestranstiev s dôrazom na pocit bezpečnosti najzraniteľnejších skupín obyvateľstva

Opatrenia:

- rozvoj kamerového systému v obci,

- odstraňovanie potenciálne nebezpečných lokalít a zvýšenie pocitu bezpečia, najmä žien a seniorov (napr. zintenzívnenie verejného osvetlenia, revitalizácia priestorov, zvýšenie verejného dohľadu a pohybu v lokalite),
- osвета medzi rôznymi skupinami obyvateľov na zníženie kriminality.

Priorita 2: LOKÁLNA EKONOMIKA A ZAMESTNANOSŤ

Špecifický cieľ 2.1: Rozvoj udržateľného cestovného ruchu

Opatrenia:

- rozširovanie ponuky turistických atraktivít s dôrazom na udržateľný a vidiecky turizmus,
- rozvoj nových služieb a zvyšovanie kvality existujúcich služieb v oblasti cestovného ruchu,
- zlepšenie dostupnosti obce pre turistov,
- propagácia atraktivít obce v spolupráci s regionálnymi organizáciami destinačného manažmentu (napr. KOČR, MAS Hnilec, Hnilecká dolina online).

Špecifický cieľ 2.2: Podpora zamestnanosti a rozvoj podnikania

Opatrenia:

- vytvorenie zázemia so zvýhodnenými podmienkami pre začínajúcich podnikateľov,
- osвета a poradenstvo pre začínajúcich podnikateľov,
- podpora zamestnávania sociálne a ekonomických ohrozených obyvateľov obce.

Špecifický cieľ 2.3: Skvalitňovanie podmienok pre rozvoj kultúry a podpora budovania identity obce

Opatrenia:

- rozvoj kultúrnej a komunitnej infraštruktúry v obci,
- podpora a rozvoj kultúrnych a komunitných podujatí v obci s dôrazom na zachovanie tradícií.

Priorita 3: ZELENŠIA OBEC

Špecifický cieľ 3.1: Zefektívnenie nakladania s odpadovými vodami

Opatrenia:

- modernizácia technológií čistiare odpadových vôd.

Špecifický cieľ 3.2: Efektívne odpadové hospodárstvo

Opatrenia:

- zvýšenie miery triedenia komunálneho odpadu,
- zhodnocovanie biologicky rozložiteľného odpadu,
- zamedzenie znečistenia prostredia odpadmi a odstraňovanie nelegálnych skládok odpadu,
- zvyšovanie povedomia obyvateľov o znižovaní produkcie odpadu, jeho triedení a zhodnocovaní.

Špecifický cieľ 3.3: Uvedomelá reakcia na prebiehajúcu zmenu klímy

Opatrenia:

- zvyšovanie odolnosti (adaptácie) obce na aktuálne a prognózované negatívne dopady zmeny klímy, napr. dlhé obdobia sucha a horúčav, prívateľové zrážky a povodne (zateplenie budov, budovanie, výsadba zelene, zníženie frekvencie kosenia a tvorba kvitnúcich lúk, budovanie

zelených striech a stien, zachytávanie a vsakovanie zrážkovej vody do podlažia, minimalizácia nepriepustných spevnených plôch a pod.),

- znižovanie vlastnej uhlíkovej stopy obce – mitigácia (napr. zateplenie budov, výmena zastaraných zdroj vykurovania, využívanie obnoviteľných zdrojov energie, využívanie rekuperácie a pod.).

Priorita 4: EFEKTÍVNEJŠIA A KVALITNEJŠIA DOPRAVA

Špecifický cieľ 4.1: Zvyšovanie bezpečnosti všetkých účastníkov dopravy

Opatrenia:

- zvyšovanie bezpečnosti na cestách ich priebežnou opravou a obnovou,
- realizácia prvkov upokojenia dopravy,
- rozširovanie plôch statickej dopravy za účelom zvýšenia prehľadnosti na cestách a bezpečnosti premávky,
- výstavba nových a obnova existujúcich chodníkov pre zvyšovanie bezpečnosti chodcov a zraniteľných účastníkov premávky.

Špecifický cieľ 4.2: Rozvoj a zatraktívnenie udržateľnej osobnej dopravy

Opatrenia:

- rozvoj infraštruktúry na podporu cyklodopravy v rámci mobility v obci ako aj do susedných obcí,
- rozvoj verejnej osobnej dopravy a dostupnosti obce k dopravným uzlom a centráram zamestnanosti,
- podpora ekologizácie dopravy (napr. osadenie nabíjacej stanice pre elektromobily a elektrobicykle, využívanie elektromobilov obcou).

3.3. Merateľné indikátory dosahovania cieľov

Indikátory majú pomôcť priebežnému a merateľnému monitorovaniu napĺňania stanovených cieľov rozvoja obce. Sledovaním napĺňania stanovených indikátorov sa získa prehľad o priebežnom napĺňaní alebo nenapĺňaní priorít rozvoja obce. Na základe týchto dát môže následne vedenie obce uskutočniť potrebné kroky na zlepšenie implementácie PHRSR alebo pokračovať v dobre začatých procesoch.

Tabuľka 3: Zoznam merateľných indikátorov

Priorita rozvoja	Názov indikátora	Počiatkový stav	Cieľový stav (r. 2030)	Zdroj dát
Globálny cieľ	I0.1 Počet obyvateľov obce	706	710	Evidencia obce
Globálny cieľ	I0.2 Podiel predproduktívnej zložky populácie (0-14 r.)	15,16 %	16,0 %	Datacube ŠÚ SR, 1.1.1.5 Bilancie podľa veku
1. Služby občanom	I1.1 Počet občanov, ktorým bola/je poskytovaná sociálna služba	49	69	Evidencia obce
1. Služby občanom	I1.2 Počet verejne prístupných športovísk a detských ihrísk v obci	5	7	Evidencia obce

2. Lokálna ekonomika a zamestnanosť	I2.1 Miera evidovanej nezamestnanosti	6,5 %	5 %	ÚPSVaR
3. Zelenšia obec	I3.1 Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu	53,34 %	60 %	Ročný výpis úrovne vytriedenia (ODPADservis s.r.o.)
4. Efektívnejšia a kvalitnejšia doprava	I4.1 Počet úsekov so zvýšenou bezpečnosťou účastníkov dopravy	1	6	Evidencia obce

4. REALIZAČNO-FINANČNÁ ČASŤ

4.1. Zásobník projektov

Zásobník projektov obce Kojšov na roky 2023-2030 predstavuje prehľad plánovaných projektových zámerov, ktorých realizáciou sa má prispieť k naplneniu stanoveného globálneho cieľa obce do r. 2030. **Aktuálny zásobník projektov nepredstavuje súhrn všetkých možných realizovateľných projektov, ani zoznam projektov, ktorých realizáciou sa podarí naplno zabezpečiť stanovených cieľov.** Ide zoznam projektových zámerov, ktoré je obec aktuálne považuje za realizovateľné a aspoň čiastočne rozpracované vo forme zámeru. Zásobník projektov má predstavovať živý a flexibilný prehľad projektových zámerov, ktorý sa môže v priebehu rokov aktualizovať a dopĺňať o nové projektové zámery, ktoré sú v súlade so stanovenými prioritami rozvoja obce.

4.2. Akčný plán

Akčný plán (AP) slúži ako implementačný a monitorovací nástroj PHRSR a obsahuje prehľad prebiehajúcich a plánovaných aktivít (projektov, projektových zámerov a projektových ideí), ktoré súvisia s napĺňaním cieľov obce do r. 2030, avšak už sú v určitej fáze realizácie v nasledujúcich troch rokoch. Ide teda o konkrétny krátkodobý plánovaco-implementačný nástroj rozvoja obce, ktorý má mať priame prepojenie aj na programový rozpočet samosprávy. Keďže ide o prehľad konkrétnych aktivít na obdobie n+2 rokov, je vhodné jeho prípravu časovo a obsahovo koordinovať s prípravou programového rozpočtu obce.

Akčný plán obsahuje minimálne nasledujúce informácie:

- názov aktivity,
- zaradenie pod príslušnú prioritu / špecifický cieľ
- predpokladaný zdroj financovania,
- predpokladané výdavky na realizáciu aktivity,
- predpokladaný termín realizácie,
- fáza pripravenosti aktivity, resp. popis aktuálneho stavu realizácie v sledovanom čase.

Samotný Akčný plán obce Kojšov na nasledujúce obdobie (r. 2024-2026) by mal primárne vychádzať z projektového zásobníka PHRSR a mal byť vytváraný a schvaľovaný súbežne s programovým rozpočtom obce na dané obdobie.

Súčasťou Akčného plánu majú byť aktivity a projektové zámery, ktoré sú významné z pohľadu rozvoja obce a je potrebné ich systematicky monitorovať a odpočtovať v rámci vyhodnocovania plnenia PHRSR. Súčasťou AP nemajú byť aktivity bežnej údržby obce (bežná starostlivosť o zeleň, lokálna oprava poškodeného chodníka/cesty a pod.), ktoré nemajú podstatný význam na dosahovanie stanovených cieľov, či nesúvisia s inou významnou aktivitou obce.

4.3. Monitorovanie a vyhodnocovanie PHRSR

Systém monitorovania slúži pre účely hodnotenia implementácie PHRSR a to na základe vyhodnotenia zvolených ukazovateľov plnenia priorít a cieľov stratégie. Využíva sa pri tom systém zadefinovaných ukazovateľov ku jednotlivým cieľom, ktoré majú určené cieľové hodnoty.

Monitorovacia správa za predchádzajúci kalendárny rok implementácie PHRSR sa predkladá každoročne na rokovanie obecného zastupiteľstva do 30.6. daného roka (správa za rok n sa predkladá v roku n+1). Súčasťou monitorovacej správy je odpočet napĺňania merateľných indikátorov dosahovania cieľov, odpočet plnenia Akčného plánu s krátkym popisom postupu v jednotlivých

úlohách a Aktualizovaný Akčný plán na nasledujúce 3 roky s aktualizáciou časového či finančného rámca a stavu pripravenosti. V prípade potreby významnejších zmien je vhodné odpočtovať a aktualizovať Akčný plán aj pri schvaľovaní programového rozpočtu v jednotlivých rokoch.

Záverom by mala monitorovacia správa identifikovať prípadnú potrebu aktualizácie samotného PHRSR a navrhnúť jej spracovanie alebo v prípade zásadných zmien aj navrhnúť spracovanie nového PHRSR.

4.4. Spôsob aktualizácie PHRSR

Aktualizácia stratégie je organickou súčasťou jej implementácie a vytvára z nej moderný, otvorený a flexibilný dokument. Súčasťou procesu aktualizácie je systematický zber a vyhodnocovanie podnetov od obyvateľov a subjektov pôsobiacich na území obce, sledovanie prichádzajúcich príležitostí i hrozieb, ako aj výskyt nových skutočností, ktoré neboli známe v čase tvorby stratégie známe. Periodicita aktualizácie závisí od zistení procesu monitoringu a vyhodnocovania, resp. od potreby reagovať na zásadný odborný, legislatívny, politický, či strategický podnet.

Na základe predchádzajúcich skúseností je odporúčané zvážiť aktualizáciu PHRSR po cca 3-4 rokoch od jeho schválenia.

POUŽITÉ INFORMAČNÉ ZDROJE

CE-Traffic, a.s. *Stratégia udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027*. Košický samosprávny kraj, 2022. Dostupná na internete: <<https://web.vucke.sk/sk/kompetencie/cestovny-ruch/koncepcia-rozvoja-cestovne-ruchu-ksk.html>>.

ESPRIT, s.r.o at Ústav krajinej ekológie SAV. *Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Gelnica*. SAŽP, 2019.

FinStat s.r.o., FinStat 2023. Dostupné na internete: <<https://finstat.sk/>>.

Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy. Hospodárenie obcí. INEKO, 2023. Dostupné na internete: <<http://www.hospodarenieobci.sk/>>.

Lapin M. et al. *Klimatické oblasti in Atlas krajiny Slovenskej republiky*. Slovenská agentúra životného prostredia, 2022. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

LUBYOVÁ, M., FILČÁK, R. *Globálne megatrendy: hodnotenie a výzvy z pohľadu Slovenskej republiky*. Bratislava: Centrum spoločenských a psychologických vied, Slovenská akadémia vied, 2016.

Dostupné na internete: <https://www.prog.sav.sk/wp-content/uploads/Global_Megatrends_from_Slovak_Point_of_View_06.pdf>.

Mapy Google, 2023. <https://www.google.sk/maps>

Mapy.cz, 2023. <https://www.mapy.cz>

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR. *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja. Verzia: 1.0.4*. MIRRI SR, 2022. Dostupné na internete: <<https://www.mirri.gov.sk/sekcie/regionalny-rozvoj-2/metodicke-a-koncepcne-materialy/index.html>>.

Obec Kojšov. *Komunitný plán sociálnych služieb obce Kojšov na roky 2022-2030*. Dostupné na internete: <<https://www.kojsov.sk/wp-content/uploads/2022/07/Komunitny-plan-socialnych-sluzieb-obce-Kojsov-2022.pdf>>.

Obec Kojšov. *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Kojšov na roky 2016 až 2022*. Obec Kojšov, 2016. Dostupné na internete: <http://www.kojsov.sk/wp-content/uploads/2016/12/PHSR_KOJSOV_2016_2022.pdf>.

Architektonické štúdio Atrium. *Územný plán obce Kojšov*. Obec Kojšov. 2008. Dostupné na internete: <<https://www.uzemneplany.sk/upn/kojsov>>.

ROSIČOVÁ, K. et al. *Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030), Úvod, Analytická časť, SWOT analýza*. Košický samosprávny kraj, 2022. Dostupné na internete: <<https://web.vucke.sk/sk/uradna-tabula/rozvoj-regionu/phrsr-ksk-roky-2022-2027/>>.

Slovenská agentúra životného prostredia. *Enviroportál: Register environmentálnych záťaží*. Dostupné na internete: <<https://envirozataze.enviroportal.sk/Mapa/index.htm?lng=sk>>.

Slovenská agentúra životného prostredia, Enviroportál – Informačný systém environmentálnych záťaží. Dostupný na internete: <<https://envirozataze.enviroportal.sk/>>.

Štatistický úrad SR. *Datacube: 1.1 Obyvateľstvo*. Dostupné na internete:

<https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7101mr/v_om7101mr_00_00_00_sk>.

Štatistický úrad SR. *Datacube: 4.1 - Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybárstvo. Výmera územia, využitie pôdy[pl5001rr]*. Dostupné na internete:

<https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/pl5001rr/v_pl5001rr_00_00_00_sk>.

Štatistický úrad SR. *Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021*. Dostupné na internete: <

<https://www.scitanie.sk/>>.

Štátna ochrana prírody SR. *Zoznam osobitne chránených častí prírody SR*. Dostupné na internete:

<<https://data.sopsr.sk/chrane-ne-objekty/>>.

ŠTEINER et al. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Nová Ves na roky 2023-2030. Karpatský rozvojový inštitút, 2022. Dostupné na internete:

<<https://www.spisskanovaves.eu/hladam-info/strategicke-rozvojove-dokumenty/Program-hospodarskeho-rozvoja-a-socialneho-rozvoja-mesta-spisska-nova-ves-2023-2030-2035>>.

ŠTUPÁKOVÁ, V. *Koncepcia budovania kostrovej siete cyklistických trás v Košickom kraji*. Košický samosprávny kraj. 2017. Dostupné na internete: <<https://web.vucke.sk/sk/kompetencie/cestovny-ruch/cykloturistika.html>>.

Úrad práce sociálnych vecí a rodiny SR

Ústav krajinnej ekológie SAV. *Biotické zložky prírodného prostredia, súčasná krajinná štruktúra, hodnotenie biotopov, návrhy RÚSES*. 2020.

Príloha č. 1: Zásobník projektových zámerov obce Kojšov na roky 2023-2030

	Projektový zámer	Súlad so špecifickými cieľmi PHRSR	Bližší popis projektového zámeru
	Cyklotrasa z Kojšova cez Perlovú dolinu na Kojšovskú hoľu	2.1 1.4	V území sa nachádza nevyužívaná účelová komunikácia, ktorá si vyžaduje rozsiahlu rekonštrukciu. Po rekonštrukcii by mohla byť využívaná ako cyklotrasa.
	Cyklotrasa k baníckemu krížu	2.1 1.4	Obnova existujúcej účelovej komunikácie a jej využitie ako cyklotrasy k pútnickému miestu – banícky kríž.
	Kaplnka pri baníckom kríži	1.4 2.3	Úprava priestoru na pútnickom mieste pri baníckom kríži, vytvorenie atraktívneho priestoru pre oddych a dôstojného priestoru pre konanie svätých omší pod holým nebom a komunitný rozvoj.
	Výrobné a skladovacie haly	2.2	Výstavba nových výrobných a skladovacích priestorov na vstupe do obce v existujúcom priemyselnom parku s cieľom vytvorenia nových pracovných miest a vytvorenie podmienok pre rozvoj podnikateľských subjektov.
	Nový most do priemyselného parku	4.1 2.2	Jediný prístupový most do priemyselného parku je poškodený a hrozí jeho uzatvorenie. Potrebne je vybudovanie nového mosta pre zabezpečenie prístupu do areálu a funkčnosť priemyselného parku.
	Obnova prístupovej cesty do priemyselného parku	4.1 2.2	Prístupová komunikácia je poškodená, vyžaduje nutne komplexnú rekonštrukciu.
	Obnova technickej infraštruktúry - Píla Kojšov	2.2	Zvýšenie produktivity práce a zatraktívnenie výrobného procesu spracovania drevnej hmoty zakúpením novej technológie do píly v priemyselnom parku.
	Národná kultúrna pamiatka Gáter - sprístupnenie verejnosti	2.1	Sprístupnenie národnej kultúrnej pamiatky Gátra na porez drevnej guľatiny v priemyselnom parku širokej verejnosti.
	Detské ihrisko pri Kultúrnom dome	1.4	Výstavba detského ihriska, zatraktívnenie priestoru v centre obce pri kultúrnom dome, vytvorenie miesta pre komunitný rozvoj a sociálnu inklúziu.
	Prírodný amfiteáter pri kultúrnom dome	2.3	Zvýšenie kapacity miestneho amfiteátra, a tým zvýšenie návštevnosti pravidelných kultúrnych podujatí organizovaných obcou.
	Galéria Juraja Jakubiska	2.3 2.1	Vytvorenie priestoru, v ktorom budú prezentované diela a tvorba svätoznámeho režiséra a rodáka z obce Kojšov Juraja Jakubiska.
	Výstavba nájomných bytov	1.1	Potreba výstavby nových obecných nájomných bytov na základe pretrvávajúceho vyššie záujmu o byty ako je aktuálna ponuka.

	Regulácia potoka	3.3	Regulácia vodného toku a realizácia adaptačných opatrení na zamedzenie škôd na majetku obce a občanov obce spôsobených prívalovými dažďami.
	Intenzifikácia ČOV	3.1	Existujúca ČOV je technicky zastaralá a pre efektívnejšie čistenie odpadových vôd je potreba jej modernizácia a intenzifikácia.
	Oddychová zóna na brehoch vodnej nádrže	1.4	V bezprostrednej blízkosti lesa je vybudovaná vodná nádrž, ktorá je spolu so svojím okolím vhodná ako priestor oddychu, avšak absentuje potrebná infraštruktúra - altánky, lavičky, ihriská a pod.
	Obecné kompostovisko	3.2	Zámerom je vybudovanie obecného kompostoviska (malá kompostáreň) na zhodnocovanie biologicky rozložiteľného odpadu z domácností aj údržby obce.
	Vyhliadková veža - Kojšov na dlani	2.1	Vybudovanie vyhliadkovej veže v lese s výhľadom na celú obec, vytvorenie atraktívneho objektu pre návštevníka obce.
	Chalupkovo Kojšov	2.1	Zámerom je výstavba súboru chalúp na ubytovanie a rekreáciu v prírode, nakoľko v Kojšove aj celom okrese je výrazný nedostatok ubytovacích kapacít.
	Rekonštrukcia a prístavba telocvične	1.4	Budova telocvične postavená v 60-tych rokoch je v nevyhovujúcom stave - zatekanie strechy, moknutie múrov od základov, netesniace okná, absencia vykurovania a sociálneho zázemia. Obnova a modernizácia existujúceho objektu telocvične, vytvorenie atraktívneho priestoru pre športujúcu mládež.
	Cyklotrasa a chodník na Kojšovskej holi - od chaty Erika na vrchol Kojšovskej hole	2.1 1.4	Lokalita na Kojšovskej holi je navštevovaná veľkým množstvom turistov. Od chaty Erika až na vrchol Kojšovskej hole vedie spevnená komunikácia, ktorá je využívaná na pešie prechádzky, cyklistiku, sánkovanie a ktorá si vyžaduje rekonštrukciu v podobe nového asfaltového povrchu.
	Lesné oddychové stanovišťa	1.4 2.1	Výstavba oddychových stanovišť v okolitých lesoch, ktoré by zatriaktívniili prechádzky v lese pre miestnych obyvateľov ako aj návštevníkov obce.
	Vybavenie kultúrneho domu	2.3	Kultúrny dom prešiel komplexnou stavebnou rekonštrukciou, avšak potrebné je ešte modernizovať sociálne priestory (WC) a aj materiálno-technické vybavenie.
	Zariadenie pre seniorov	1.1	V obci stúpa počet seniorov a čoraz viac starších občanov žiada o umiestnenie v zariadení pre seniorov. Obec vlastní nevyužívanú budovu, ktorá je vhodná na vybudovanie takéhoto zariadenia.